

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 3, Sayı 27, Nisan 2024

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ayşenur DERSE, Ceren Serap AKIN, Filiz ARICIOĞLU, Gamze YILGIN, Müge DEĞER TERZİ, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Esra Ebru MAVİ, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](#)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](#)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

WhatsApp: Şule Sepin İçli: [05323604831](https://wa.me/05323604831)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](https://wa.me/05065140294)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Hoş geldin baharın en güzel ayı ve özellikle bu yıl umudu getiren Nisan. Kadınlar, çocuklar ve tüm insanlar için güzelliklerin başlangıcı olduğunu düşündüğümüz şu günlerde, yazılarımızla umutlarımızı çoğaltmak istiyoruz.

Nisan ayının hemen başında yaşanan gelişmeleri değerlendiren Sultan Çamur Karataş, kadınların yaşadığı sorunlara dikkat çekiyor, mücadele ve umudu elinden bırakmıyor ‘Hoş Geldin Nisan, Çok Güzel Geldin’ yazısında. Yazısıyla birlikte torunundan haber veren Sultan arkadaşımıza dergimiz, “Hoş geldin Nisan bebek, şimdi yaşama, mücadele etme ve umut olma sırası sende” diyor.

Ülkemizde çözülmesi gereken öncelikli bir yığın sorun varken, kadınları hedef alan açıklamalar karşısında yine mücadele eden kadınlar... Dünyada sıklıkla müdahale edilen kürtaj sorunu... Selvet Bayraktar Tokat, yine birbirinden özel haberler hazırlamış ‘Kadının Güncesi’ köşemizde

Acıklı öykülerimiz vardır bizleri acılara ve öfkeye boğan. Bu öykülerin kahramanları maalesef çoğu zaman kadınlardır. Şule Sepin İçli, yaşanan bir öyküyü anlatarak bizleri farklı bakmaya ve düşünmeye götürüyor ‘Anahtar Özgürlüğün Kapısını Açmadan’ yazısında.

‘Tarihte İz Bırakan Kadın Örgütleri’ köşemizde yine bir mücadelecı kadın örgütü var. Ne çok kadın örgütü varmış Osmanlı döneminde meğer! Derneğin adı, ‘Osmanlı Kadınlarını Çalıştırma Cemiyeti’ Diğer adıyla ‘Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslâmiyesi.’ Emine Ortakaya hazırladı.

Yayla Boztaş, ‘Kent Sıcağında Kısa Bir An’ yazısında anlatıyor örneklerle Türkiye’ye değil de olaylara dikkat çekerek yaşanan rahatsızlıkları.

‘Hak mı Hukuk mu Lütuf mu’ köşemizde, oturduğu evin tapusu daha çok erkeklerde olma sorunu için kadınları bir nebze de olsa rahatlatan bir hak var. Avukat Özlem Ayata’nın hazırladığı ‘İntifa Hakkı Kadınlara Neler Getiriyor’ yazısını ziyaret edelim öyleyse.

Emine Kamçı, ‘Tohum Ekiyorum Yollara’ yazısında bizleri denizle, ağaçlarla buluşturuyor ve doğal güzellikleri parselleyen, ağaçları kesenlere inat çözümler üretiyor.

‘Arı Kovanı’ köşemizde yine bilgi ve deneyimleriyle dopdolu bir konuğumuz var. Neval Oğan Balkız. Şule Sepin İçli’nin yaptığı söyleşide, kadının insan hakları açısından ayrımcılık konuşuluyor ‘Kadının İnsan Haklarının Sistemik İhlaline karşı Kadınlar dur diyor’ yazısında.

Filiz Gülmez, eğitimle ilgili yapılan değerlendirmelere, kısacık ve sıcak yazısıyla ekler yapıyor ‘Nasıl Bir Eğitim’ yazısında.

Artık çok sık hem de uzun süren grip yaşıyoruz. Kanseri vakaları arttı. Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde bunlarla ilgili çok çarpıcı haberlerimiz var.

‘Rol Modellerimiz’ köşemizin konuğu, Balçova Kadın Kooperatifi kurucusu Belgin Akçay. Şule Sepin İçli söyleşi yaptı.

‘Olympe De Gouges ‘Kadının ve Kadın Yurttaşın Hakları Bildirgesi’ yazısıyla Emine Ortakaya, kadınların kürsüye çıkması gerektiğini savunan, bunun yerine giyotin sehпасına çıkarılan mücadeleci bir kadını ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemize taşıyor.

Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde, kadın mücadelesinin seslerinden biri olan kadın filmleri festivali ve metal işinde çalışan kadın işçilerin yaşam mücadelelerini anlatan bir kitap haberi var.

‘Deneyimlediklerim’ köşemizde Emine Kamçı, yaratıcı deneme ve buluşlarından örnekler veriyor ‘Büyük Balıkların Pullarını Nasıl Temizliyorsunuz?’ yazısında.

‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizde, Emine Kamçı’dan ‘Tuşlardaki İzler’ adlı bir öykümüz var. Bu öykü, bizlerde adeta kuş olup uçuşma isteği uyandırıyor.

Eylem Yurtsever’in yazdığı ‘Ölümsüz Olmak’ şiiri sizlerle.

Nisan ayı pek çok güzellikleri çağırıştırıyor. 23 Nisan, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı. O zaman söz çocukların olsun ‘Umut Şarkıları’ köşemizde. Çocukların söylediği ‘rengârenk’ şarkısıyla ayrılalım sizden. Bir sonraki sayıda buluşacağımızı unutmayın olur mu?

24 Nisan 2024

HOŞ GELDİN NİSAN, ÇOK GÜZEL GELDİN

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Merhaba sevgili Umudun Kadınları Dergisi okuyucuları. 2024 yılının Nisan Ayı güzel geldi. 31 Mart yerel seçimlerini nasıl merakla ve kaygıyla bekledik. 1 Nisan sabahına, geçen ayın yazısında söz ettiğim kadın sorunlarını derinleştirecek bir sonuçla mı uyanacağız yoksa umutlarımızı tazeleyecek bir sonuçla mı? Kaygılanmamıza neden olacak çok davranış ve söylem vardı.

Laiklik karşıtı çabalar, Türkiye’yi sömürge valisi gibi, yabancı şirketlere verdiği sözlerle ve bakanlarına verdiği ‘buyruklarla’ yöneten bir iktidar, yükselen kadın hakları karşıtlığına destek olan ve bunun için Anayasayı ve yasaları değiştirme çalışmalarını yürütenler, milletvekili olan ve Van’a belediye başkan adayı olan birinin, kadınların hangi renk çarşaf giyeceğine karışmayacağını söyleyerek kadın özgürlüğünün bununla sınırlı gördüğünü belirtmesi, ekonomik zorlukları aşmak için çalışanların ve emeklilerin açlık sınırının bile altında ücret almalarına karar verilmesi...

Yine, seçmenlerin demokrasi ve laiklik ile hükümdarlık ve şeriat arasından hangisini seçeceği sorusuyla karşı karşıya kalmıştık.

Ama seçimlerin sonrasındaki gün, 1 Nisan çok güzel geldi. Türkiye haritasında Cumhuriyetin rengi olan kırmızının ağırlığı arttı. Aydınlık karanlığa, laiklik şeriata, demokrasi otokrasiye galip geldi. Muhalefet partisi birinci parti oldu.

Kadınlar açısından temsiliyet hala çok düşük olmakla birlikte, kadın belediye başkanı ve kadın muhtar sayısı arttı. Olmazlar oldu, umutlarımız çoğaldı. Bunu sağlayan seçmen gerekçelerinde ekonomik sorunlar kadar, demokraside geri atılan adımların ve şeriata doğru yönelen yolun etkili olduğunu düşünüyorum.

Şimdi ‘her şey çok güzel olacak’ gibi bir beklentiye girmeden, temkinli bir dikkatle mücadeleye devam etmemiz gerekiyor. Seçimin hemen ardından Van’da yapılmak istenen seçilmemişi kayyum atama çabalarına karşı verilen mücadelenin sonuç vererek, seçilene mazbata verilmesinin sağlanması bundan sonraki yolumuzu da belirlemiş oldu.

TBMM açılır açılmaz, iktidar partisi milletvekili kürsüden, Anayasanın değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez ilk 4 maddesinin değiştirilebileceğini söyleyerek Anayasa suçu işledi. Bu maddelerin, “Devletin şekli, Cumhuriyetin niteliği, devletin bütünlüğü, resmi dili, bayrağı, milli marşı ve başkentini ifade ettiğini anımsatmak isterim.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın 2024-2028 Stratejik Planında “sekülerleşme risk” olarak ilan edildi. İçişleri Bakanlığı denetimindeki binlerce cami derneğinin Diyanet İşleri Başkanlığı’na

bağlanması, faturaları devlet tarafından ödenen cami ve Kuran kurslarının kendi enerjilerini kendilerinin üretebilmesi için çatılarına güneş paneli ve rüzgâr türbini kurulması hedeflendi. Stratejik Planda; ÇEDES gibi projeler üzerinden farklı kurumlarda görevlendirilen manevi danışmanlara ek ders ücreti ödenmesi ve sözleşmeli personelin de manevi danışman olarak görevlendirilmesi gerektiği ifade edildi.

Maliye Bakanının Dünya Bankası ve IMF'nin Bahar Toplantısında enflasyonun düşürülmesi ile ilgili konuşurken, yurttaşlardan “yerel halk” diye söz ettiğini gördük. Siz nasıl hissettiniz bilmiyorum ama ben kendimi Amerika'nın işgal ettiği zamandaki Kızılderililer ya da İngiliz sömürgesi zamanındaki Afrika'daki yerliler gibi hissettim.

Mücadeleye devam etmemiz gerektiğini zaten biliyoruz. Bu mücadele bir maraton koşusu. Umutla ve inançla devam edeceğiz.

Bu arada bizim eve de Nisan çok güzel geldi. 5 Nisan'da ikinci torunum doğdu ve adı Nisan. Hoş geldin Nisan bebek. Evimize müjde ile geldin. Çok güzel, sağlıklı, mutlu, huzurlu bir yaşamın olsun. Ablan Güneş'le birlikte çok güzel günler yaşayın. Bu ay aziz Atatürk'ün, size ve tüm çocuklara armağan ettiği 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını kutlayacağız. Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 104. Yılı. Bayramımız kutlu olsun.

Hoşça kalın umutlu kalın.

20 Nisan 2024

KADININ GÜNCEİ NİSAN

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhaba Değerli Umudun Kadınları dinleyicileri, yepyeni bir kadının güncesiyle sizlerleyiz.

Önce başlıklar:

Boşanmak artık imkânsız olacak

2020'deki Feminist Gece Yürüyüşüne katılan kadınların hapisleri istendi

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) duyurdu: Ankara, İstanbul ve İzmir'de annelere 12 ay boyunca 325 Euro ödeme yapılacak

Konteynerde mozaik atölyesi: “Kadınlar kendi ayakları üzerinde durabilsin istiyoruz.”

İtalya'da kabul edilmez karar

Boşanmak artık imkânsız olacak

Evrensel gazetesinin haberine göre Anayasa Mahkemesi, “Ret ile sonuçlanan davalarda üç yıl fiili ayrılık halinde otomatik olarak boşanma kararı verilir” şeklindeki Türk Medeni Kanun’un 166/3 maddesini tümden iptal etti. Dokuz ay içerisinde Meclis tarafından yeni bir düzenleme yapılmazsa, artık davası reddedilenler ömür boyu boşanamayacak.

Amaç ve gerekçe ilk bakışta doğru görünmekle birlikte, ne yazık ki sonuç tam da kaç yapalım derken göz çıkarmaktır. Çünkü boşanma talebinin reddinden sonra üç yıllık bekleme süresi oldukça uzun bir süredir ve üstelik bu süre içinde eşlerin sadakat yükümlülüğü de devam etmektedir. Çarpıcı bir örnek vermek gerekirse 40 ya ında bir kadının, açacağı boşanma davasının ortalama olarak üç yıl sürdüğü  ng r ld   nde, buna üç yıl bekleme süresi eklenirse, evlilik devam ettiği için başka bir birliktelik ya ayamayaca ından, doğurganlık  a ı bile etkilenecek, belki de bu sebeple  ocuk sahibi olamayacaktır. Sonucun rahatsız edici olduğu açıktır. Nitekim Anayasa Mahkemesi de üç yıllık bekleme süresini Anayasa’nın 13. maddesindeki orantılılık ilkesine aykırı bulduğu için iptal etmiştir. Bu gerekçe makul ve yerindedir.

Ne var ki iptal kararı verilirken boşanmanın temel maddesi olan 166/1 göz ardı edilmiş, bundan sonra eşlerin fiili olarak bir araya gelmeyecekleri, yeni bir vakanın ya anmayaca ı, bu nedenle de evlilik birliğinin temelinden sarsıldı ının hiçbir şekilde ispatlanamayaca ı öngörülmemiştir. Başka deyişle boşanma davası, karşı tarafın kusuru ispatlanmadı ından ya da kendisi tam kusurlu olduğu için reddedilen tarafın açacağı evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı her davanın ret ile mukadder olması kaçınılmazdır. Zira temel boşanma sebebi olan Türk Medeni Kanunu m. 166/1’de doğrudan kusur yazmasa bile devamındaki maddede kusura atıf vardır ve TMK 2. maddesi gereği de kusurlu olanın lehine sonuç alması olanaksızdır. O halde boşanma davası açıldıktan sonra eşlerin bir araya gelmeye zorlanamayaca ı için artık fiili olarak bir kusur da söz konusu olamayacağından bu insanlar ömürlerinin sonuna kadar boşanamayacaklardır. Oysa üç yıllık süre, insanları istemedikleri bir evliliği sürdürmeye zorlamanın abesli ine karşı bir sigortadır. Bu sigortanın yokluğu, yani üç yıl bekledikten sonra boşanma kararının otomatik olarak verileceği şeklindeki düzenlemenin iptali ise boşanmayı daha da imkânsız hale getirmiştir.

Peki, hiç mi  are yoktur? H kimin aslında hukuk unun TMK m. 1 gereği görevi çözüm bulmak olmakla birlikte bizim gibi pozitif hukuk sistemine tabi ülkelerde, bu gibi durumlarda çözüm yeni bir yasal düzenlemeyle mümkün olabilmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi de kararında, yasama organını işaret etmiştir. Yasama organının dokuz aylık süre içerisinde düzenleme yapmaması halinde bu sorun akut hale gelecektir. Bu durumda aile hukukunda uzman olan bir avukat aracılığıyla terk nedenine dayanarak açılacak bir dava ile karşı tarafın ihtaraya uymaması

halinde boşanma kararı alınabileceği gibi yine koşulları varsa akıl hastalığının ispatı halinde de boşanma kararı alınabilirse de görüldüğü üzere bu çözümler çok kısıtlı hukuki sebepler içindir.

Sonuç olarak, “Reddedilen davalar için sigorta vazifesi gören üç yıllık fiili ayrılık süresi sonunda, otomatik olarak boşanma kararı verilir” düzenlemesinin Anayasa Mahkemesince iptali, eğer yasama organı tarafından dokuz aylık sürede uygun bir yasal düzenleme yapılmazsa, evlilikleri kâğıt üzerinde de kalsa bu insanları istemedikleri bir evliliği ömür boyu sürdürmeye zorladığından, niyet edilenin tam aksine sonuç doğuracak ve toplumsal barışı olumsuz etkileyecektir.

Öte yandan hangi süre makuldür sorusu da oldukça çetindir. Bu süre bir ay mı, bir yıl mı, iki yıl mı olmalıdır? Hangi seçenek kabul edilirse edilsin sonuç yine subjektif ve izafi olacak, her an değişebilecek toplumsal ihtiyaç veya olgulara göre geç veya erken sayılabilecektir. Bunun tartışılması başka ve çok daha derinlikli bir yazının konusu olmakla birlikte, çözüm yukarıda yazıldığı üzere yasama organındadır. Ancak böyle bir düzenleme, bireysel ve toplumsal yaşamda çok temel sonuçlar doğuracağından ilerdeki olası değişme ve gelişmeler dahi göz önünde bulundurularak, medeni hukukçular yanında, siyasetçiler ve ekonomistlerle birlikte çok geniş katmanlı olarak tartışılmalı, aceleye getirilmemeli, Türk Medeni Kanunu’nun eşlere, özellikle de kadınlara sağladığı kurumsal güvenceler gözden kaçırılmamalıdır.

2020'deki Feminist Gece Yürüyüşüne katılan kadınların hapisleri istendi

2020 yılında 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Beyoğlu'nda yapılmak istenen Feminist Gece Yürüyüşünde gözaltına alınan aralarında bir gazetecinin de olduğu 33'ü kadın toplam 35 kişi hakkında her biri için ayrı ayrı olmak üzere '2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet', 'görevi yaptırmamak için direnme' ve 'kamu malına zarar vermek' suçlamalarıyla toplamda 3 yıldan 10 yıla kadar hapis istemiyle açılan davanın 9'uncu duruşması 1 Nisanda görüldü.

İstanbul 58. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya sanıklar katılmazken kendilerini avukatları temsil eti. Duruşmaya katılamayan bazı sanık avukatları ise mahkemeye mazeret dilekçesi sundu. Esasa ilişkin mütalaasını açıklayan savcı, olay günü kadınların '8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü' adı altında toplandıklarını, üzerinde 'Patriyarkaya karşı gücümüz Feminist Mücadele' yazılı pankart açarak ve slogan atarak Taksim Meydanı istikametine yürümek istediklerini, güvenlik güçleri tarafından Sıraselviler Caddesi No:41 önünde alınan tedbirler kapsamında durdurulduklarını ve dağılmaları yönünde polis tarafından uyarıldıklarını kaydetti. Mütalaanın devamında, kadınların ikaz ve uyarılara rağmen yürümekte ısrar ettikleri, bunun sonucunda ise polis tarafından kalkanlarla Fırzuzağa Meydanı istikametine doğru alandan uzaklaştırıldıkları, polisin uyarı ve ikazlarına uymayarak yürümekte ısrar etmeleri sonucunda ise ilk

olarak grubun içerisinde 8 kadın ve 2 erkeğin yakalandığı, Sıraselviler Caddesi No:99 önü Yeni Yuva Sokak kesişiminde bulunan yaklaşık 80 kişilik grubun ise tüm uyarı ve ikazlara uymayarak dağılmamakta ısrar etmeleri üzerine yine kalkanlarla alandan uzaklaştırılmaya çalışıldığı, grubun slogan atmaya devam ettiği ve grup içerisinde 25 kadının daha gözaltına alındığı anlatıldı. Duruşma savcısı, 33'ü kadın olan 35 kişinin, 'Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşlerine silahsız katılarak ihtarla rağmen kendiliğinden dağılmama' suçundan ayrı ayrı 6 aydan 1 yıla kadar hapisle cezalandırılmalarını talep etti. Savcı, kadınların üzerine atılı 'görevi yaptırmamak için direnme' ve 'kamu malına zarar verme' suçlarının ise sanıklar tarafından işlendiğinin sabit olmaması nedeniyle bu iki suçtan tüm sanıkların beraatlarına karar verilmesini talep etti. Savcı, yargılama aşamasında hayatını kaybeden bir kadın yönünden ise düşme talep etti. Sanıkların avukatları, esasa ilişkin mütalaaya karşı savunmalarını hazırlamak için süre istedi. Mahkeme, savunmaların hazırlanması için süre vererek duruşmayı 2 Mayıs'a erteledi.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) duyurdu: Ankara, İstanbul ve İzmir'de annelere 12 ay boyunca 325 Euro ödeme yapılacak

Avrupa Birliği'nin aday ülkelerde yürüttüğü destek projeleri kapsamında, çocuk sahibi kadınlara 325 Euro ödeme yapılması için anlaşmaya varıldı.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından yürütülecek projede, güncel kur ile 11 bin 198 TL tutarında ödemeler 7 bin anne ve bakıcının hesabına aktarılacak. Uygulama, ilk aşamada yalnızca İstanbul, Ankara ve İzmir şehirlerinde oturan anneleri kapsarken, temel kriter olarak 36 ay ve altında çocuk sahibi olunması dikkate alınacak.

SGK'dan yapılan açıklamaya göre, *"Eğitimli Çocuk Bakıcılarının Teşviki Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi"*nin çalışmaları tamamlandı. Söz konusu uygulamaya ilişkin açıklamalarda bulunan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan; *"SGK'nin uygulayıcısı olduğu, Eğitimli Çocuk Bakıcılarının Teşviki Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi de bunlardan birisi. Toplam bütçesi 15,3 milyon avro olan projeye üç büyük ilimizde, 12 ay boyunca, çalışan annelere 325 avro destek sağlanacak. Proje sayesinde hem anneler aldıkları maddi destekle istihdamdan kopmamış olacak hem de eğitimli ve sertifikalı çocuk bakıcılarımızın istihdamı teşvik edilecek. Bu projemizle anneleri de çocukları da bakıcıları da desteklemiş olacağız."* dedi. Söz konusu uygulamadan haberdar olan yüz binlerce anne, başvuru şartlarını sağlayıp sağlamadığını araştırmaya başladı. SGK ve AB tarafından yürütülen projenin nihai başvuru şartları henüz paylaşılmasa da şu ana kadar belirlenen kriterler şu şekilde:

- İstanbul, İzmir ya da Ankara'da ikamet ediyor olmak
- 36 aydan küçük bebek sahibi olmak
- En az 12 ay süreyle sigortalı olarak çalışıyor olmak

Konteynerde mozaik atölyesi: “Kadınlar kendi ayakları üzerinde durabilsin istiyoruz”

Deprem bölgesinde yurttaşlar kendi imkânlarıyla depremin maddi manevi etkilerini hafifletmeye çalışıyor. Usta öğretici olarak 14 yıldır eğitim veren 50 yaşındaki mozaik sanatçısı Serpil Sultanoğlu’nun, depremde evi ve atölyesi yıkıldı. Çalışanlarının ve öğrencilerinin bir kısmı yaşamını yitirdi. Yaklaşık 4 ay çadırda kalan Sultanoğlu, Haziran 2023’ten itibaren yaşamaya başladığı Hatay’ın Defne ilçesindeki İlknur Bingöl konteyner kentinde atölye açtı. MEB Defne Halk Eğitimi Merkezi ve Avrupa Birliği İstihdam İçin Mesleki Eğitim Programı (İMEP) desteğiyle konteyneri atölyeye çevirebildiğini belirten Sultanoğlu, “12 kadına 2 aylık eğitim veriyoruz. Eğitim sonrasında 7 bin lira maddi destek alabiliyorlar ve İŞKUR’a başvurup kendi eğitimlerini verebiliyorlar dedi. Hatay’ın binlerce yıl mozaik kültürüne de bu sayede sahip çıktıklarını belirten Sultanoğlu, “Mozaik eserler çok pahalı olduğu için biz taşları çok daha minik hale getiriyoruz. Bu minik taşlardan tablo, magnet, ayıraç, bileklik gibi birçok ürün yaratabiliyoruz” ifadelerini kullandı. Atölyedeki ürünlerin kadınlara gelir olarak döndüğünü belirten Sultanoğlu, gazetemiz aracılığıyla şu çağrıda bulundu: “Acılarımıza rağmen yaşam normale dönmeli. Bunun için de ekonomik döngünün yeniden gelişmesi lazım. Buradan alınacak ürünler, depremzede kadınların psikolojik olarak daha iyi hissetmesini sağladığı gibi maddi olarak da kendi ayakları üzerinde durabilmesi anlamına geliyor. O yüzden kurumları ve yurttaşları, bölge kadınlarına destek olmaya çağırıyoruz.”

İtalya’da kabul edilmez karar

İtalya’da hükümet, kürtaja erişim konusunda geri adım olarak görülen bir yasal düzenleme hazırladı. Kürtaj kliniklerine, kürtaj karşıtı eylemcilerin girişini öngören düzenleme muhalefet ve kadın örgütleri tarafından psikolojik baskı yoluyla bu hakkın fiili olarak engellenmesi girişimi olarak yorumlanıyor.

Sağ koalisyon hükümetinin büyük ortağı İtalya’nın Kardeşleri (FdI) partisi tarafından hazırlanan yasal düzenleme Temsilciler Meclisi’nden onay aldı.

Pandemi sonrası Avrupa Birliği tarafından sağlanan kurtarma fonunun kullanımıyla ilgili bir torba paketin içinde yer alan düzenlemenin Senato’dan da sorunsuz şekilde geçmesi bekleniyor.

Yeni düzenlemeye göre, kadınlara gebeliklerini sonlandırma talebini onaylayan bir sertifika veren danışma kliniklerine kürtaj karşıtı dernekler ve aktivistler de girebilecek.

Kendilerini ‘yaşam taraftarı’ olarak adlandıran derneklerin, bu yasa ile kürtaj olmak isteyen kadınlara psikolojik baskıyı sıkılaştırabileceği yorumu yapılıyor.

Gelecek sayımızda görüşmek dileğiyle umutla kalın.

24 Nisan 2024

ANAHTAR ÖZGÜRLÜĞÜN KAPISINI AÇAMADAN

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Her ölüm, her bizden gidiş, anılar bırakır yüreğimizde. Keşkeler, iyi kiler, yaptıkları, yapamadıkları, topluma mal edilecek ders çıkarılacak olaylar...

Tanıyor muyum, tanımıyor muyum ne önemi var? Yüreğimde bırakmışsa derin izler, yazmalıyım diye düşündüm. Çoğunuza tanıdık gelen bu olaylar zincirinden belki ders çıkaran birileri olur da kendi hayatına yön vermek için küçük de olsa bir adım atar.

Mahalleden tanıdığı bir komşu oğluna âşık olmuş bir kadın. Oğlan da ona tutulmuş tabii. Duygular seller gibi akıp giderken, söz birliği etmişler ve kurmuşlar o kutsal yuvayı. Verilen sözler tutulamamış evliliklerinde. Bazı işaretler varmış işlerin kötü gideceğine ilişkin. Tıpkı trafik ışıklarına uymayarak karşıdan karşıya geçip de sadece korkup daha sonra kaza olmadığı için şükreden insanlar gibi görmezden gelmiş bu işaretleri. Bu işaretler kuşatmış hayatını, küçük küçük başlayan olumsuz davranışlar giderek artmış. İçki, dayak, eve kadın getirmeler, aldatmalar, özür dileyip yalvarma yakarmalar, bir daha yapmayacağına inanmalar, yeniden denemelerle geçmiş koskoca 50 yılı aşkın bir zaman. Dile kolay, 50 yıldan fazla bir zamandan söz ediyoruz. Yaşayan için apayrı anlam yüklü olaylar, dinleyen için de yoğun üzüntü ve öfke... Bu uzun zamanı sadece iki kişi geçirmemiş birlikte. Ben diyeyim 3, siz deyin 5 çocukları olmuş. Onlar da karışmış bu ilişki sarmalına. Kimi annesine hak vermiş, onunla gülmüş, ağlamış, çaresizliğine tanıklık etmiş, kimi anne ve babasının ayrılmasını hiç istememiş, annesinin yediği dayaklara üzülmüş üzülmesine ama babasının yanında olabilmek için kendini kandırmaya çalışmış. Başlamış annenin de hatalarını bulmaya. Hiç kuşkusuz bir ilişkide hatasız taraf olmaz olmasına da dayacağı hak etmek diye bir durum olur mu hiç?

Kadın kendi seçiminin sorgulanmasından korkmuş. Yakınmak istese, ailesinin “Sen istedin, sen çek, biz sana söyledik, seni uyardık ama sen aşkının peşinden gittin” suçlamalarını düşünmüş. Belki bu sözleri hiç duymamış ama böyle bir gerçekliğin olduğunu da yadsıyamamış. Ne de olsa başkalarının başına gelmiş bu durum ya kendisinin başına gelse, nasıl cevap vereceğini bilememiş. Bu bahaneyle tutunmuş kocasına.

Hele anne olması, çocuklarına ne olacağı korkusu kuşatmış onu. Adam da anlamış vazgeçemeyeceğini kendisinden, sürdürmüş aynı davranışlarını. Çocukları, aile baskısının üzerine çevrenin sözleri yüklenmiş bir de. “Kader değişmez. Bir kez daha şans ver ona. Boşansan ne yapacaksın?” Bu bahanelere teslim olmuş yeniden. Oysa kendi kaderini kendisinin yazacağı

gerçeğini söyleyenler de varmış. Hayatını kolaylaştıracak bu sözlerin sesini duyamamış ne yazık ki. Baskın gelmiş hayatının aynı şekilde devam edeceği olgusunu pekiştirecek sözler.

Yaşadığı şiddet dayanılmaz olunca 4-5 kez ayrılmayı denemiş. Hatta boşanmış bile. Bu arada yaşadıklarından çok etkilenen yakınları destek olmak istemişler. Kadın yanında olduklarını hissetmiş ama çocuklarına yük olma, ekonomik özgürlüğünün olmaması düşüncelerine yenik düşmüş bir kez daha. Tipik kadın profilimiz işte. Dayanma noktamız bitene kadar çile çekmek, yıpranma noktamız kalmayınca son kararı vermek.

En son denemesinde canını zor kurtarmış. Sonunda anlamış, kendi ayakları üzerinde yalnız yaşamının çözüm olduğunu. Kendisine hak vermeyen çocuklarının düşüncelerinden sıyrılmış ama vazgeçmemiş yine de o çocuklarından. Zaten çok sakin, temiz ve kimsenin hatırını kırmayan sevgi dolu bir kadınmış. Onu telefonla da olsa aramaları yetmiş ona. Bu tutumları görmezden gelerek “Babalarına sahip çıksınlar, telefonla da olsa seslerini duyayım, iyi olduklarını bileyim bana yeter.” demiş.

Küçücük bir ev tutmuşlar ona, içini dayamış döşemişler. Anahtarı da eline almanın mutluluğunu yaşamış. Ne olursa olsun kararlıymış yalnız yaşamaya. Bu kez de hastalıklar bırakmamış yakasını. Eeee! Yıllarca yaşadığı sıkıntılar güçsüz bırakmış bedenini. Kalbi, akciğeri, anlayacağınız yaşama tutunacağı nefes alması bile zorlaşmış. Ruhu da çok yaralanmıştı. Fiziksel sağlık koşulları elverseydi, başarabilecekleriyle belki de ruhundaki yaraları sarmak bir nebze mümkün olabilecekti. Gücü tükenen organlarına ne moral yetmiş ne ilaçlar ne yapılan müdahaleler ne de harcanan para. Son ana kadar umudunu hiç yitirmemiş. Evin anahtarı, mutluluğunun da anahtarıymış aslında.

Beklenen sonu siz de tahmin etmiş olmalısınız. Ölümünden sonra yaşananlar da yine bildiklerimiz. Pişmanlıklar, ağlamalar... “Artık onu kimse üzemeyecek, yerinde rahat dinlenecek, lütfen ağlayarak onu daha fazla üzmeyin.” öğütleri. Bu öğütlerin bazıları ona bu sıkıntıları yaşatanlardan da gelmiş üstelik. Hastalığında, mezarında onu üzenler de varmış, vicdanlarını rahatlatmak için ve yaptıklarıyla yüzleşmeyerek.

Önemli olan yaşarken rahat olmasıydı, kimsenin onu üzmesine izin verilmemesiydi. Bunlar beni hiç teselli etmiyor. Bu olaylar yeniden yeniden yaşanıyor. İsimler, olayın geçtiği yerler, zamanlar, olaylar farklı ama olgu hep aynı. Katlanmak katlanmak katlanmak... Çocuklarımızın olmasını öne sürmemiz, başkalarının işimize yaramayacak sözleri, kısacası kendimize değer vermememiz.

Bu kadının adını merak edenleriniz vardır. Ayşe, Fatma, Zeynep ya da Hatice, ne fark eder. Bu kadınlar çok sayıda her yerde. Onlara ulaşabilmek için biz de umutla anlatmaya devam ediyoruz ve edeceğiz de. Bu gibi yaşanan olayların tamamen değişmesi ve bir daha hiç yaşanmaması çok

anlaşılabilir bir dilek ama gerçekçi değil. Fakat küçük dokunuşlarla bu kadınlardan bazılarını ulaşabilmek, onların yanında olabilmek, anahtarlarıyla özgürlüklerinin kapısını açmaya destek olmaz mı ne dersiniz?

Hoşça kal, her yerde, farklı adlarla olan kadın. Anahtarınla özgürlüğün kapısını açmadan gittin. Umuyoruz ki bu anahtarla başka kadınlar kendi kapılarını açacak fırsatı bulur bulmaz, katlanmaya gerek kalmadan bu kapıları açarlar.

22 Nisan 2024

TARİHTE İZ BIRAKAN KADIN ÖRGÜTLERİ
OSMANLI KADINLARINI ÇALIŞTIRMA CEMİYETİ
KADINLARI ÇALIŞTIRMA CEMİYET-İ İSLÂMİYESİ

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

“Savaşların kazanan ve kaybedenleri vardır; tarih ise kazananların tarihidir, kaybedenlerin tarihi üzerine çok fazla söz söylenmez. Savaşanlar her zaman erkeklerdir; kadınlar ise savaşa uğurlayan, zaman zaman cephaneye malzemesi hazırlayan, diğer bir deyişle bekleyen ve destekleyen konumundadırlar. Savaşın kaybedeni Osmanlı İmparatorluğu’dur hatta savaşın iki kat kaybedeni ise Müslüman Osmanlı kadınlarıdır.”

Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslâmiyesi Osmanlı toplumunun savaş yıllarında cepheye giden ve savaşırken hayatını kaybeden erkeklerin eşleri, anneleri, kız kardeşleri ve kızlarının yaşadığı ekonomik problemi çözmek amacıyla Osmanlı Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili Enver Paşa ve eşi Naciye Sultan’ın girişimleriyle kurulmuştur. Osmanlı’da bu gibi yardım ve kadınlara iş edindirme kuruluşları, Cemiyet öncesinde farklı ölçeklerde hayata geçirilmiş olsa da 8194 kadını aynı anda çalıştıracak ölçekteki bir kuruluş daha öncesinde görülmemektedir. İttihatçıları destekleyen yayın organları kadınların Cemiyet sayesinde sadece taşrada ve tarım sektöründe değil, İstanbul’da çalışma hayatına atılmalarını ve erkeklerle birlikte hayat mücadelesine dâhil olmalarını büyük bir coşkuyla desteklemektedir. Harbiye Nezaretinin gözetimi altında hayata geçirilen ve kurucuları arasında tek bir kadın üyenin olmadığı Cemiyetin esas kurulma amacı, net bir ifadeyle savaş öncesinde kamusal hayata katılımı kısıtlı ve ekonomik anlamda eşlerine bağımlı olan Müslüman Osmanlı kadınlarının, savaş zamanında verdiği hayatta kalma mücadelesinde “kötü yola sapmalarını” engellemek ve “namuslu” yaşamlarına devam

etmelerini sağlamaktı. Başbakanlık Osmanlı Arşivinde de rastlandığı üzere Osmanlı İmparatorluğu'nda Müslüman Osmanlı kadınlarının fuhuş sektörüne dâhil olması oldukça ağır bir suç teşkil etmekteydi.

Bununla beraber Kadın İşçileri Evlendirme Kampanyası dâhilinde yayınlanan İzdivâç Talimât-nâmesi gereğince gazetelere evlenme ilanları verilmiş, eşini kaybetmiş yahut bekâr olan kadınların evlendirilmesi uygun görülmüştür. Kadınları evlendirme girişimi kutsal aile değerlerinin zarar görmesini engellemek, devamlılığını sağlamak ve kadınların iffetini korumak açısından toplumun geniş kesimlerinde de kabul gören bir girişim olmuştur. Bu “zorunlu evlilik” politikası kadınları çalıştırmanın Cemiyet için bir amaç değil de araç olduğunu açıkça göstermektedir.

Birinci Dünya Savaşı sırasında, yalnızca Müslüman Osmanlı erkeklerinin cepheye gönderilmesi sebebiyle bir işgücü kaybı yaşanmış olsa da hızla yerlerini dolduracak gayrimüslim erkeğin olduğu dönemin Osmanlısında işgücü arzı fazlalığı, diğer ülkelerde olduğu gibi kadınların bu alana dâhil olmasının önünde engel teşkil etmiştir.

Diğer bir deyişle savaş süresinde endüstriyel işletmelerin kapandığı gerçeğini de göz önünde bulundurursak, işgücü arzı işgücü talebinden hâli hazırda fazlaydı ve Osmanlı ekonomisinin Müslüman Osmanlı kadınlarının işgücüne katılmasına ihtiyacı yoktu. Kadınları Çalıştırma Cemiyeti vesilesiyle işgücüne katılan kadınlara temin edilen işler, vasıfsız kadınlar için “yaratılmış” işlerdi. Denemeden ibaret kalan Kadın Birinci İşçi Taburu da aslında kadınları erkek işi olan askeri alana dâhil etmek amacıyla değil, muhtaç durumda olan kadınların ordu tarafından barındırılması, yiyecek, içecek temin edilmesi ve giydirilmesinden öteye gidememişti. Üstelik Tabura ilişkin gerçekleştirilen talimatnamelerin neredeyse hepsinde kadınların fuhuş yapmaya ya da diğer kötü eğilimlere meyilli varlıklar olarak görülmesi sebebiyle sürekli denetim altında tutulmaları gerektiğine ilişkin ifadeler yer almaktaydı.

Savaşın fiilen sona ermesi büyük ölçüde Harbiye Nezaretinin siparişleri ile ayakta duran Cemiyetin işlerini de durma noktasına getirmiş, cemiyetin şubelerinde ve Harbiye Nezaretine bağlı olan kuruluşlarda çalışan kadınlar işlerini kaybetmiştir. Savaşın ardından devam eden millî mücadele yılları, 1920 yılında yapılan ve yolsuzluklarla suçlandığı olaylı kongre sonrasında Dâhiliye Nezaretinin yönetimine el koyması, 1923 yılında yapılan son kongredeki politik ayrışmalar Cemiyetin sonunu getirmiştir.

Savaş bitip erkekler geri döndüğünde, kadınlar işlerini kaybetmiş, savaş zamanındaki feminist ideolojilerin yerini milliyetçi ideolojilerin alması nedeniyle kadınların özgürleşme hareketi sekteye uğramıştır.

Cemiyetin kadınları istihdama katması, temelde hayatlarını “namuslu” bir biçimde sürdürmeleri amacına hizmet etmiş olsa da kadınların çalışma hayatına katılması fikrinin ilk kez aşılannmış olması, kadın emek tarihi açısından son derece önemlidir.

KAYNAKÇA:

Yavuz Selim Karakışla'nın Osmanlı İmparatorluğu'nda Savaş Yılları ve Çalışan Kadınlar “Kadınları Çalıştırma Cemiyeti (1916 - 1923)” adlı çalışması.

24 Nisan 2024

KENT SICAĞINDA KISA BİR AN

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com.

Sıcağa ve gürültüye tutuklu bir gün... Karşımda alabildiğine mavi bir deniz, başını dinleyecek zamanı yok. Bir yığın gemi, tekne, kayık yarıyor sularını. İnsanlar var oldukça da hiç böyle bir şansı olmayacak. Yalnız balık pırıltıları, martı kanatlarının gölgesiyle mutlu olması imkânsız. Kim bilir belki de insanlarla mutludur!

Garson önüme koyduğu çayın bu denli soğuk olduğunu ya bilmiyor ya domuzuna farkında. Ne diyeyim daha bir yudum almadan çekti gitti. Burası Öğretmenevi. Her şeye razı olacaksın demek mi oluyor? “Burası Türkiye” yakıştırması hep içimi acıtır. Ülkenin yüzüne yapışmış bir ayıp. Türkiye'nin suçu ne, ayıp olan insanların aymazlığı...

Garson bir yerde yok. Buraya bir daha uğradığında en az on dakika geçer. E zaten o kadar zamanda çayın soğuması normal. “Titizlenme hocam, 125* kuruşa çay içiyorsun. Say ki paranı düşürdün...” diyecektir azarlar gibi. “Mesele 125 kuruş değil küçük adam, mesele beni aptal yerine koyma.” Yine geviş getirerek soğuk, tatsız tuzsuz çayı içtim ya, oh olsun bana...

Yan masadaki bir adam yalnız oturduğumu görünce beni “müsait” mi sandı ne? Bakıp duruyor. Suratında kapı kolu, pencere mandalı gibi bir burun, tutup açası geliyor insanın. Bu kapının ya da pencerenin ardında sadece karanlık bir boşluk vardır büyük olasılıkla... Be adam bu cesareti nereden alıyorsun, ben “namüsait” bir kadını. Ah kendini dayanılmaz sanan erkekler Allah gözünüzü doyursun desem! Arkamı döndüm ona; iyice gözleri kayacak adamın, vah garibim vah...

Önümden telefon yapışmış kulaklar, kıpırdayan dudaklar, ne olduğu anlaşılmayan cümleler geçiyor; yorgun, dingin, bezgin insanlarla. Kocaman memeler, dokunsan yağ döküp ağlayacak göbekler, yağlı kalçalar, kıvrıcık saçlar, saçsız başlar geçiyor. Siyah gözlüklerin ardında

bakışlarından anlam çıkarılamayan gözler, bıkkın fren sesleri, sığağını, egzozunu insanın yüzüne kusan arabalar, homurdanan öfkeli bezgin otobüsler geçiyor.

Adam kalktı yerinden, önümden geçerken gözünü masama bıraktı. Şort giymiyorum, giysim askılı değil (Veleve ki öyle olsa! Bu veleve ki sözcüğüne çok acıyorum. Onu her kullandığımda önüne ünlem koyuyorum. Sen benim sözcüğüm değilsin demek için. Sıcaktan bunaltan saçlarım arkada sıkı sıkıya bağlı. Giysim çok sade ve edepli. Bir cenazeden dönüyorum. Şurada bir nefeslenip üzüntümü küllendireyim dedim. Delinin zoruna bak!

Düşünürken buldum... Önümdeki deftere bir şeyler yazıyorum ya. Adam için müsaitliğin ölçüsü. Yazar çizer takımından. Kadın olduğuna bakmadan oturup milletin içinde yazıyor. “Bir kadın olarak yazma be kadın!” demedi ama düşündü belki de. Ne yazıyor? Nesine gerek! Belki... Yok, belki değil büyük ihtimalle de feminist... Ne demişti filmin birinde adam “Feminist ne demek?” diye soran arkadaşına “Feminist mi? O...pu gibi bir şey. E ... Tamam, işte, neden bulundu...

Kapı ve kolu uzaklaştı. Yazık, şimdi yeniden müsait bir kadın arayacak.

Sıcak beynimi yakıyor... Genç bir kadın, arka bacaklarına tekerlek takılmış minicik bir köpeği tasmaından çekerek geçti önümden. İki cansız bacak coşkuyla yürüyen ön bacakların arkasında asılı, dönen tekerlekler arka bacakların işlevini görüyor. Kadına sevgiyle, minnetle baktım. Güzel yüzü gülücük dolu, uzun boylu, şortlu, bluzu askılı...

Bu genç kadın büyük ihtimalle feministtir... Sizce?

*Çay 125 kuruşken yazılmış bir deneme. Şaşırmayın sevgili okurlar.

HAK MI HUKUK MU LÜTUF MU İNTİFA HAKKI KADINLARA NELER GETİRİYOR

HAZIRLAYAN: Avukat Özlem AYATA

ozlem@ayata.av.tr

Bugün sizlere intifa hakkıyla ilgili bir kısım bilgi vermek istiyorum. İntifa hakkının ne olduğunu duymamış olabilirsiniz. Ama üzerine kayıtlı olan evi kendisinden sonra çocukları paylaşırken sorun yaşamazlar diye, sağlığında çocuklarına devreden anne babaları duymuşsunuzdur. Belki de onlardan birisinizdir. Anne babalar çocuklarına sağlıklarında evlerini paylaşabilirler. Evlerini devredebilirler. İleride benden sonra aralarında tatsızlık olmasın diye düşünmüş olabilirler.

Anne baba bunu nasıl yapar? Bunu yaptıktan sonra çocuğuna devrettiği evde oturmaya devam edebilir mi? Bunu intifa hakkı sağlar. Çocuklar anne ya da babalarından birini daha erken yaşta kaybetmişlerdir. Anne ya da baba yeni biriyle evlenmiştir. Ölümü halinde malın, hayatta kalacak yeni eşe kalmaması, doğrudan sadece çocuklara kalması için bu evi annenin ya da babanın sağlığında kendi üzerlerine geçirmek isteyebilirler. Ama anne baba orada oturmaya devam edecektir. Yine bu ihtiyacı anne babaya intifa hakkı sağlayabilir. İntifa hakkı, medeni kanunda düzenlenmiştir. İntifa hakkı, çıplak mülkiyet dışında bütün kullanma ve yararlanma haklarını bu hak sahibine verir. Yani evi satmak dışındaki bütün haklardan intifa hakkı sahibi yararlanır. Örneğin üzerine olan evi oğluna ya da kızına satış ya da bağış gösteren, herhangi bir şekilde devreden anne ve baba o evde oturmak istiyorsa ya da arzu ettiğinde o evi kiraya verip kirasından yararlanmak istiyorsa, intifa hakkını üzerinde tutacak şekilde bir hukuki işlem yapacaktır. Bu durumda evi satmış olsa dahi evin bütün kullanım haklarından yararlanacaktır. Bu hak, devre rağmen gayrimenkulün üzerinde kalmaya devam eden bir haktır. Sınırlı bir şekilde kurulmaz. Örneğin, evini sattığı oğlu ya da kızı, evi bir başkasına satacak olursa, bu intifa hakkı ortadan kalkmaz. Evin yeni sahibine rağmen bu intifa hakkı sahibi kullanmaya devam eder. Üzerinde intifa hakkı olan bir evi de kimse satın almak istemez zaten. Kullanamayacağı bir evi satın almak olur. Yatırım amacıyla alabilir. İçinde intifa hakkı sahibi olan kişi 101 yaşına gelmiştir mesela. Fazla yaşamayacağı öngörülür. Öyle bir fiyata alıyordur ki o evi, yaklaşık beş yıl yararlanmamayı göze alıyordur. Üzerinde intifa hakkı olan bir ev devredilebilir. Ama yeni alıcı yararlanamaz ve kira isteyemez. İntifa hakkında evin kimin üzerine olduğuna bakılmadan tapuda hak sahibinin üzerine kayıtlıdır. Sınırsız tanınmışsa, hayatının sonuna kadar sürecekse, başkası olsa bile, kira ödeme talebinde bulunamaz.

İntifa hakkı sadece taşınmaz mallar üzerinde değil, taşınır mallar üzerinde de kurulabilir. Bir yararlanma hakkı olduğu için arabanın ya da kamyonun sahibi bir başkasına intifa hakkı tanıyabilir.

Bu hak nasıl alınır? İntifa hakkı mutlaka tapuda gerçekleşir. Notere gidip bir sözleşme yaparak kurulan bir hak değildir. Tapu siciline işlenmek suretiyle oluşur. İntifa hakkı kimin lehine kuruluyorsa, o kişi ve intifa hakkını veren kişi tapuya gidecek ve orada bununla ilgili beyanlarını açıkça kayıt altına aldıracaklar ve tapu kütüğüne işleteceklerdir. Aksi takdirde, bu hakkın oluştuğundan söz etmek mümkün değildir. Bu hak bedelli ya da bedelsiz olabilir. Bu hakkın karşılığında bu hakka sahip olacak kişi duruma göre bedel ödemek zorunda değildir. Süreli ya da süresiz de olabilir. Süresiz düzenlendiğinde, ölüme bağlı olarak sona erer. Ya da bir gayrimenkul bir yangınla ortadan yok oldu. Üzerinde intifa hakkı olan malın ortadan kalkmasıyla intifa hakkı sona erecektir. İntifa hakkı bir başkasına devredilemez. Bu hak bize tanındıysa, tapu sicilinden terkin edilene kadar, süresizse hayatı sona erene kadar hak sahibinin hakkı devam edecektir. Miras kalmaz. İntifa hakkı mirasla devredilen bir hak olmaz.

İntifa hakkının sahibi tüzel kişi ya da bir kurum olabilir. Evimizin kullanma hakkını bir vakfa, bir derneğe pekâlâ verebiliriz. Süreli verebiliriz. Süresiz verirsek, tüzel kişiliğin son bulmasıyla bu hak ortadan kalkar aynı gerçek kişilerde olduğu gibi.

Banka hesabı üzerinde de verilebilir. Diyelim bankada 500000 TL paramız var. Bu miktar üzerinde birisine intifa hakkı tanırsak, bu paranın faizlerinden onun yararlanacağı anlamını çıkarabiliriz.

Boşanma sözleşmelerinde de bu hakkı kullanırız. Ne olur da biz intifa hakkına ihtiyaç duyarız ve sözleşmeler yaparız? Anlaşmalı boşanma sözleşmelerinde intifa hakkı çok sık başvurulmuş bir yoldur. Boşanma sözleşmesinde, konutun maliki olmayan eşe intifa hakkı tanınabilir ve bu durumda konutun maliki olmayan eş üzerinde intifa hakkı olan evi kullanma hakkı kazanır. Beraberinde kiraya verme yetkisini de kazanacaktır. Maliki olmayan eşe, ömür boyu o evde oturma hakkı tanınır. Aynı zamanda o güne kadarki yaşam standardının korunmasını sağlayacak yollardan bir tanesidir.

Ölüm halinde sağ kalan eş tek başına mirasçı olmamışsa, başka mirasçılar da varsa, ev eşyası ve aile konutunun kendine bırakılmasını isteyebilir. Kendisine mülkiyet hakkı ya da oturma hakkı tanınmasını isteyebilir aile konutu üzerinde. Bu yine yaşam standardının korunmasıdır. Aile konutu nedir? Aile konutu, aile birliğinin devam ettiği, yaşamlarını paylaştıkları, iyi-kötü günlerini sürdürdükleri çatının adıdır hukukta. Mirasçılarla anlaşma ve sözleşme yoluyla talep edilemiyorsa, son ikamet ettiği evle ilgili sulh hukuk mahkemesinde bu talepte bulunması mümkündür. Aile konutunun ve ev eşyasının kendisine özgülenmesini talep edebilir. Bunun yapılabilmesi için mirasın reddedilmemiş olması gerekir. Eğer bir evin, ev eşyalarının değeri, mirastan kendisine düşen değerinin üzerindeyse, bu mahkemeler tarafından hesaplanır. Buna denkleştirme denir. Aradaki fark kadar diğer mirasçılara ödeme yapması gerekir.

Taşınır mallar üzerinde ispatı açısından bu hakkın kurulması, yazılı bir sözleşmenin yapılmasıyla mümkün olur. Ama taşınmaz bir mal üzerinde kurulacaksa, muhakkak tapuda yapılması gerekir. Artık tapu randevuları E Devlet üzerinden alınabiliyor. Satış, devir ve bağış dışında diğer işlemler seçeneğinde intifa hakkı seçeneği vardır. Başvuruda istenen belgeler eklenerek randevu alınır. Tarafların birlikte Tapu Müdürlüğüne gitmeleri ve beyanların, imzaların alınması sonrasında tapu kütüğüne intifa hakkı kaydedilir.

Çok teşekkür ediyorum. Umarım sizler için yeterince açıklayıcı olmuştur. Oldukça hukuki bir mesele. Olabildiğince basit ve anlaşılır örneklerle anlatmaya gayret ettim. Umarım sizler için faydalı olur.

29 Nisan 2024

TOHUM EKİYORUM YOLLARA

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Yine o sevimli kafeye gitmiştik. Sık ağaçlar içindeki bu kafe, masaları çevreleyen minderli sedirleriyle bir ev sıcaklığını yansıtıyordu adeta. Evimizin bahçesinde söyleşiyormuşçasına rahat ve huzurluyduk orada. Bir yanda denizin o sarmalayan rüzgârı, diğer yandaysa fiskiyeli havuzun şamatası altında klimaları gölgede bırakacak bir serinliğin kucağında gibiydik. Yerlerse bir halı örneği, aralarından tek tük başlarını çıkaran çiçeklerin bezediği yeşil çimlerle kaplanmıştı. Arkadaşlardan biri, “Yine yığınla zeytin ağacı kesildi!” dedi.

“Yürek taşıyor mu bunları kestirenler?” diye sordu diğeri.

Bense, “Üzülme!” dedim; “Önlemimi aldım ben! Bir sürü meyve çekirdeği biriktirdim ve bunları toprak gördüğüm her yere serpeceğim. Zeytin çekirdeklerini de unutmadım doğal olarak. Her ne kadar Karatavuk yiyip dışkılaması gerekiyorsa da ben yine de denemek istiyorum. Hani Nasrettin Hoca ‘ya tutarsa!’ demiş ya; ben de ‘ya çıkarsa!’ diyorum.”

Yeniden arkadaşım, “Buraları da birilerince parsellenmiş.” dedi üzüntüyle.

Bunların ardından tepemizde, ağaçlardan birinde bir karga ötünce de üzüntümüz katmerlendi. Daha az önce bu kıyıların birilerince parsellendiği haberini konuşmuşken hemen ardından bu kuş ötüşü, bir sonun habercisi miydi?

Yok canım; bu ne batılık şimdi de işimiz kuşlara mı kalmıştı?

O günden sonra çekirdekleri atmıyorum oraya buraya. Saksılarıma, dahası toprak bulabildiğim her yere sokuşturuyor, serpiyorum. Öyle ya, bunlar, bu çekirdekler, bu tohumlar, tıpkı ana rahmindeki cenin gibi bir ilk; yaşamın başlangıcı demek.

Tohum ekiyorum ki yollara, ağaçlara kıyıp da kesenlere, açmamış çiçekleri solduranlara bir mesaj olsun!

ARIKOVANI

KADININ İNSAN HAKLARININ SİSTEMATİK İHLALİNE KARŞI KADINLAR DUR DİYOR

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Neval OĞAN BALKIZ

Şule: Dergimizin sevgili izleyicileri, Arı Kovanı köşemizde Ankara'da Bilim Sanat ve Eğitim Derneğindeyiz. Kısa adıyla BİSED. Kurucular arasında hepinizin yakından bildiği Ahmet Telli var. Bugünkü konuğumuzu size kısaca tanıtacağım. Devamını kendisinden rica edeceğim çünkü çok yönlü bir arkadaşımız. Belki bazılarınız duymuşsunuzdur. Yeni duyanlar için de Neval oğan Balkkız'la birlikteyiz.

“Neval Hanım isterseniz öncelikle sizi tanıyarak başlayalım söyleşinize.”

Neval: Sevgili dostlar, dergimizin değerli takipçileri merhaba. Ben Neval Oğan Balkkız, hukukçu, akademisyen bir yazarım. Bunun yanında uzmanlık alanlarım, Anayasa, kamu, uluslararası insan hakları hukuku. Her türlü ayrımcılık, temel hak ve özgürlükler, siyasal yapıların uygulama biçimleri ve uluslararası aktivizm konularında uzmanım. Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Derneğine (AYMED) üyeyim. AYMED'in kurucularının paylaştığı projeleri, toplumsal duyarlılıklarını, toplum için özellikle engelli haklarında ve ayrımcılığın Türkiye'deki her türlü etnik, felsefi yapı, sosyal statü, düşünce, inanç, yaş ve cinsiyet, etnik kimlikler ve farklı düşünce ve felsefi inançlar olan kişilere karşı sistematik ya da tekil olan ayrımcılığın önlenmesine ilişkin her türlü çabalarını çok yakından izleyen, katkı sunmaya çalışan biriyim. Derneğimiz, Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Derneği, kurucularının ilgi alanları, ayrımcılıkla mücadele eden sosyal hizmet ana bilim dalında görevli öğretim üyeleriyle hukukçuları birleştiren bir yapı.

Şule: Bizim Neval hanımla bir dizi söyleşimiz olacak. Onun için konuları ayırarak söyleşeceğiz. Sizin bir de Hataylı olduğunuzu biliyoruz.

Neval: Evet, Hatay Antakya'danım.

Şule: Neval Hanım isterseniz bugün biraz insan hakları bağlamında kadının insan hakları, ayrımcılık konularından konuşalım, bir giriş yapalım söyleşimize.

Neval: İnsan hakları kavramının kendisi, 21. Yüzyılda çok farklı anlamlar içeren, geniş alanlara hitap eden, çerçevesi oldukça genişletilmiş bir kavram. Öncelikle insan hakları kavramının bugün içerdiği anlam olarak bizim tarafımızdan nasıl anlaşılması gerektiğine vurgu yapmak istiyorum. Çünkü herhangi bir olaya doğru bakışımızı sağlayan kavramları nasıl anladığımızdır. İnsan hakları, insan onurundan türetilen ve insanı insan yapan değerleri, yani içinde bulunduğumuz dünyada bizi diğer canlılardan ayıran insansal özelliklerimizi, onurumuzu oluşturan insani özelliklerimizden türetilen ilkelerin yaşantımızda talep ettiği gereklilikleri dile getirir. Ne demek istiyorum? İnsan kendi varlığı içerisinde diğer canlılardan düşünsel, yapısal, fiziksel ve moral varlıklarıyla üretebilen, düşünebilen, kendi yaşadığı dünyayı dönüştürebilen bir varlık olması, insanın bu insanî özelliklerini hiçbir şekilde engellemeyen, onların geliştirilmesini sağlayan koşullara ilişkin talep ilkeleridir. İnsanî özelliklerimizden, insanlık onurundan türetilen ilkelere biz ‘İnsan Hakları’ diyoruz. İnsan haklarının talep ettiği şey nedir? İnsanın kendi varlıksal yaşamını

sürdürürken hiçbir şekilde engellenmemesini talep eden normlar bütünüdür diyebiliriz. Yani insan düşünürken insanın düşünmesini engellemeyeceksiniz. İnsanlar kendi varlıklarının gereklerini yerine getirirken devletin ya da içinde bulunduğu toplumun o insanın her bir koşulda tüm insanların ortak özelliklerinin koşullarını yerine getirilmesini sağlamak gibi bir görevi olduğunun bilinciyle, toplum ve devleti örgütlememiz gerekiyor. Kısaca şunu diyebiliriz, insan hakları, insanın evrim tarihinde belli koşullar çerçevesinde dile getirdiği bir düşüncedir. Bu düşünce insana hiçbir şekilde zarar vermemeyi, insanın moral, biyolojik, fizik olarak kendi varlığını gerçekleştirirken onun çıkarlarına dokunmamayı, onu engellemeyi talep eden ilkelerdir. Bu ilkeler devlete şunu söyler: Devlet örgütlenmesi, yani hukuksal ve insansal bir örgütlenme olan devletin tek görevi, insan haklarını her bir birey için koşulların sağlanması ve bu koşulların gereklerinin yerine getirilmesidir. Şimdi bu şekilde geniş bir çerçevede tanımladıktan sonra tabii ki insan haklarının pozitif hukuktaki hukuksal, sosyolojik, felsefi, antropolojik tanımları vardır. Bunların hiçbirine girmeyeceğim. Ancak şunu belirtmem izin verin, onurumuzu, insanî değerimizi ortaya koyan insansal özelliklerimiz, tür olarak ortak değerlerimizdir. Biz dünyada, yeryüzünde bir varlıksal bütün olarak ortak özellikler taşıyoruz. Bu ortak özelliklerimiz kendi varlığımızı gerçekleştirme, düşünme, üretme, ürettiklerini biriktirme, yaşadığı koşulları dönüştürme gibi özelliklerdir. Mesela edebiyat yapma, devlet örgütlenmesi kurma, toplumsal sosyolojik örgütlenme olarak halkı ve toplumu biçimlendirme, bunları tarihsel olgu içerisinde dönüştürme yetisi olan bir tür olarak biz ortak özelliklere sahibiz. Biz beslenme, eğitim görme, sağlıktan yararlanma, bir toplumda eşit, ekonomik olarak barınma, temiz bir çevrede yaşama, sosyal olarak kendi ihtiyaçlarımızı karşılayacak bir ekonomik gelire sahip olma, barış içerisinde yaşama, kendi varlığımızı, türümüzü sürdürme, düşüncelerimizle, paylaşımlarımızla yaşamsal olarak gerekli koşullara sahip olarak gerçekleştirme haklarına sahibiz. Bunların hepsine insan hakları diyoruz. Bunlar bizim insan olma özelliğimizden belli bir çıkarım yolu ile türetilen haklarımızdır. Dolayısıyla insan hakları tüm insanlar için eşit gerçekleştirilmelidir. O nedenle insan hakları bölünmez, ertelenmezdir. İnsan hakları mücadelesi, bu hakların gerçekleştirilmesini talep ettiği koşulların, cinsiyet, etnik, din, dil, ırk, felsefi ayırım olmadan herkes için eksiksiz şekilde yerine getirilmesini istemeyi gerekli kılar. O nedenle insan hakları mücadelesi demokrasinin olmazsa olmaz baş temel koşullarından biridir. Peki, bu neyi gerekli kılar? Bu kadar geniş bir perspektifte baktığımızda, İnsan haklarının gerektirdiği koşulların bugün tam olarak sağlanmadığı kimi dezavantajlı gruplar vardır. Kimdir bu gruplar? Bu grupların başında kadınlar geliyor.

Şule: Evet, biz de kadınları konuşacağız.

Neval: İkinci olarak çocuklar, üçüncü olarak toplumsal cinsiyet kimliklerinin farklı tercihlerinde bulunan gruplar, LGBTİ+lar, etnik olarak belli bir milletin çoğunluğunu oluşturan

etnik yapıdan farklı olan etnik kökenli insanlara uygulanan durumlar ve ayrımcılıklar. Farklı ülkelerden ekonomik, sosyal, siyasal sebeplerle gelen göçmenlere, yabancılara karşı uygulanan ayrımcılıklar. Sosyal statü olarak toplumsal anlamda farklı olan gruplara yönelik ayrımcılıklar, sadece ve sadece felsefi düşünce ve farklı bir siyasal yapıda, farklı bir ideolojide olduğu için insanlara karşı uygulanan ayrımcılıklar. Tüm bunlar insan haklarının gerektirdiği koşulların belli gruplarda sahip oldukları özellikler nedeniyle o gruplara tanınmamasının, temel hak ve özgürlüklerin yerine getirilmemesinin yarattığı insan hakları ihlali içerisinde olan grupları tanımlamaktadır. Bu grupların başında demin söylediğimiz gibi ne yazık ki kadınlar var. Peki, kadınlar Türkiye'de ya da dünyada nasıl bir sistematik mağduriyet içerisinde bulunuyorlar? Kadınlara yönelik özellikle son 20 yılda, içinde bulunduğumuz siyasal yapının, İslamcı hegemonyanın bakış açısıyla, siyasal İslamcı geleneğin kadınları hem özel hem kamusal yaşam alanında görünmez kılmak, onları kamusal alandan soyutlamak, tamamen eve kapatmak, cinsiyetçi bir anlayışla kadını annelik statüsü içerisinde annelik pozisyonlarında tutmak, hapsetmek için siyasal, sosyal, ekonomik, hukuksal, kültürel karar ve eylemler gerçekleştirdiğini, konum aldığını görüyoruz. Buna bağlı olarak kadınların kamusal hayatta etkinliklerini, varlıklarını tamamen belli bir kültürel yapı içerisinde eve hapsetmek ve erkeğin kendi hâkimiyet alanında tutması gibi bir hegemonik gelişim yaşadık Türkiye'de. Bu, mevcut olan toplumsal cinsiyet kurgusu anlamında kadına yönelik eşitsizliğin tamamen tüm alanlara, hayatın her alanına sistematik olarak yayılmasına neden oldu. Bilfiil iktidar, kendi kültürel anlayışını, hegemonik yaklaşımını sistemli hale getirdi. Bugün cemaatlerden, tarikatların her türlü yapısına kadar, Diyanet İşleri Başkanlığından, Türkiye'de eğitim sistemine dayatılan yapısal koşullara kadar toplumsal cinsiyet anlayışında kadını yok sayan, kadının haklarını törpülemeye çalışan hatta ve hatta çok daha ileri boyutlarda işi kadını sahiplendirmeye kadar (Hüdapar ve diğer siyasal oluşumların yaklaşımıyla) vardır, kadınların bırakın haklarını vermeyi, bırakın toplumsal cinsiyet eşitliği kavramında kadınların sosyal, ekonomik, siyasal tüm haklarını, hak öznesi olarak varlıksal, bütünsel olarak bir hukuk öznesi, kimliğini tanımayı, bugüne kadar mücadelelerimizle kazanmış olduğumuz haklarımızı tamamen ortadan kaldırmaya, törpülemeye, geriletmeye yönelik sistematik bir politikayla karşı karşıyayız. Bu politikanın getirisi ve sonuçları ne oldu? Bunu iki yönlü değerlendirmek gerekiyor. Özellikle hukuksal anlamda Anayasaya, Medeni Kanundaki kazanılmış haklara aykırı bir şekilde nafaka, boşanma, velayet haklarından tutun, kadının kendi soyadını kullanma haklarına kadar hepsini geri almaya çalışan sistematik bir hukuksuzlukla karşı karşıyayız biz. Bu hukuksuzluk akımlarını nerede gördük? En somut haliyle biliyorsunuz Türkiye'de 6284 sayılı kadına yönelik şiddete karşı bir kanunumuz var; (Tam adıyla Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun) Bu kanun, adı itibarıyla ailenin korunması temelinde, kadını aile bireyi olma merkezli bir

anlayışla korumaya değer özne kabul etmesi yönüyle sorunlu olmakla birlikte, biz onu ‘Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Kanunu’ olarak kabul ediyor ve yorumluyoruz. Bundan öncesi buna bağlı olarak hepimizin bildiği üzere İstanbul'da Türkiye'nin de katılımı ve ev sahipliğinde hazırlanmış olan Türkiye'nin ilk imzacılarından (11.05.2011 de) olduğu (Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi) İstanbul Sözleşmesi diye anılan ve ne yazık ki Cumhurbaşkanının tek yönlü kararnamesi ile (01.07.2021) bu sözleşmeden Türkiye'nin çıkmasına karar verilen, kadınların toplumsal ve aile yaşamında uğradığı şiddetle mücadele etmeyi ve bunu önlemeyi hedef alan, bunu amaçlayan ve sistematik bir koruma getiren bir sözleşme bu. Bu sözleşmeden çekilme ve 6284 sayılı kanun koruma ve güvence hükümlerini uygulamama ile karşı karşıya bulunuyoruz. Tüm bu kararlar, bu oluşumlar mevcut olan AKP iktidarındaki siyasal hegemonyanın kadına karşı duyduğu nefretle, tırnak içinde söylüyorum, bu uygulamaların sistematik olarak hepsi ancak bir cins nefretiyle anlatılabilir. Böyle bir cinsiyetçi yaklaşımla kadınların kendi öznel haklarındaki kazanımlarından öte kadınların bugün sistematik olarak Türkiye toplumunda günde maalesef gerçekten 3 kadının hunharca öldürüldüğü kadın cinayetlerinin artık günlük anlamda halkın infial ile baktığı olaylardan çıkarılarak sıradanlaştığı bir ortamda, kendi yaşamsal, düşünsel, ekonomik, sosyal haklarımızı, bir hak öznesi birey olarak varlığımızı gerçekleştirmemiz gerektiğini düşündüğümüz temel hak ve özgürlüklerimizin sistematik olarak elimizden alınmasını yaşadığımız bu koşullarda 6284 sayılı şiddeti önleme ve İstanbul Sözleşmesi (Avrupa Konseyi'nin, ev içi şiddetin önlenmesi ve kadınların korunması sözleşmesinden) bir gecede tek yönlü bir kararla Türkiye'nin çıkmasının kararlaştırılmış olmasının getirdiği noktada biz kadınların bugünkü durumda kendi mücadelesini yükselterek her 8 Martta, 25 Kasım'da sokaklarda birlikte hareket etmesinin verdiği eylemliliğin gücüyle kendi kazanımlarını, hak ve özgürlük taleplerini, sosyal yaşamındaki gereklilikleri, koşulları ve eşitlik için verdikleri mücadelenin ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. Çok geniş bir tanımlama yaptım fakat tek tek bakmamız gereken noktalarda bugün Türkiye'nin temel sorunlarının biri kadın yoksulluğu. Genel başlık altında kadınların yaşadığımız toplumda, sadece fizyolojik, biyolojik ve cinsel şiddete maruz kalma anlamındaki yaşanan sıkıntıları çok sistematik ve geniş anlamda maalesef toplumun her kesiminde çok ciddi sorun olan bir mağduriyettir. Öncelikle vurgulamamız gereken durum, şiddetin politik bir unsur olduğudur. Türkiye'de sosyal alanda son dönemlerde özellikle sistematik olarak artan yoksullaşma ve halk kesimlerinin yoksulluk anlamında yaşadığı sistematik, sınıfsal yaşam tarzlarında en büyük mağduriyetleri bugün kadınlar yaşıyor. Bugün Türkiye İstatistik Kurumunun da Disk araştırma merkezinde ortaya konulan rakamların da gösterdiği gibi işsizlik en fazla kadınları mağdur ediyor, kadınların emek dünyasına katılımı sistematik olarak giderek azalıyor. Bu işsizliğin yarattığı ekonomik baskı, bu kadar yoksulluk, pahalılık ve ekonomik dengesizliğin,

eşitsizliğin arttığı bir ortamda, öncelikle kadınları toplumsal yaşamda güvencesiz hale getiriyor. 2022 rakamlarına baktığımız zaman özellikle 24-29 yaş arasındaki kadın nüfusunun 4 buçuk milyonunun ne okulda ne işte olduğunu görüyoruz. Bu rakam bile Türkiye'de kadınların yaşadığı ekonomik şiddetin ya da ekonomik eşitsizliğin ne kadar büyük boyutta olduğunu gösteriyor. Biz kadınlara yönelik ayrımcılığı konuşmaya başladığımızda ya da kadının insan hakları dediğimizde, öncelikle kadınların yaşam hakkının sistematik ihlalinin ne kadar tehlikeli boyutta olduğunu görüyoruz. İkinci olarak kadınların ekonomik şiddette ne kadar büyük bir mağduriyet yaşadığını görüyoruz. Kültürel ve sosyal olarak eğitim hayatında da sanatsal yaratıma katılmada da ne kadar gerilemekte olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda en büyük sorunlarımızdan biri de çocuk yaşta evlilikler. Evlilik demeyeceğiz. Çocuk yaşta, 18 yaşın altındaki her evlilik, bir cinsel istismardır ve ne yazık ki Avrupa'da çocuk evliliği anlamında Avrupa birincisi konumunda olan bir ülke Türkiye. Çok yönlü olarak ele alacağımız bu sorunda kadının yaşam hakkının ihlali, cinsel, ekonomik, sosyal, kültürel şiddet ve sosyal yaşamdan, özgür iradesiyle bir yaşam kurma iradesinden koparıldığını, siyasal İslamın en radikal anlamda Hüdapar kimliğinde ortaya çıkan kadına yönelik nefretin, kadınların haklarının elinden alınması, girişimlerinin bu kadar kısılcacında olan bir yapıda biz kadınlar ne yapmalıyız? Öncelikle sivil kitle örgütlülüğü anlamında kadın hareketinin Türkiye demokrasisine kattığı çok çok önemli bir ivme var. Son 20 yılda hiç yılmadan sokakta görünür olan, haklarını haykıran hangi cinsten, etnik yapıdan, felsefi ideolojik görüşten olursa olsun bir araya gelmeyi, haklarını savunmayı, birlikte davranmayı öğrenmiş bir kadın hareketliliğiyle karşı karşıyayız. Bu bizim kazanımımızdır. Biz olağanüstü hâl baskılarının en çok yaşandığı AKP iktidarının kendi siyasal İslamcı kültürünü dayattığı, halkı kendisinden olan ve olmayan diye böldüğü, halkı bir şekilde kendi politizasyonunda mobilize ettiği koşullarda kadın hareketinin bu dayatmaları nasıl püskürttüğünü gördük. Bu Türkiye kadın hareketinin bir başarısıdır. Türkiye kadın hareketi bir yandan çok aktif olarak hukuksal, bir yandan da toplumda sosyal mücadeleyi veriyor. Kadın cinayetlerinin olduğu her olayda, her şekilde sınırları aşarak her kentte kadın dayanışmasının ağlarını örüyor. Cezaevlerindeki kadınlardan barış akademisyenleri kadınlara kadar, çocuklarını kaybeden annelerden farklı sosyal deprem olgularında ya da farklı toplumsal çöküş anlarında aynı dayanışmayla hemcinslerinin yanında olabiliyor. Bu kadın hareketinin bir başarısıdır ama bu yeterli midir? Bakın bir örnek olsun diye söylüyorum. Bugün Lezita işçileri grevdeler. Çok yoğun bir şekilde grev ve emek haklarını kullanarak kendi emeklerini savunan kadın işçiliğin çoğunlukta olduğu Lezita işçilerinin üstüne polis coplarla yürüdü ama kadın hareketi ya da emekçi insanlar bir direnişle kendi ekonomik haklarını savunabildiler. Ben kadın mücadelesinin sokakta bir arada durması, korku olmadan kendi haklarını savunması, bugün Türkiye emek hareketini de cesaretlendirmiştir diye düşünüyorum. Oradaki kadınların bilinci, buna benzer bir örneklerle çevre

hareketidir. Türkiye'de dağlarıyla, ovalarıyla, sularıyla yabancı enerji şirketlerine peşkeş çekilen bizim doğa alanımızı talan eden hepsini sermayeye taşıyan, halkın, gelecek kuşakların olan değerlerini yabancı kapitalist sermayeye peşkeş çeken bir iktidara karşı en çok mücadele veren yine kadınlar. Kadınlar bu bilinçle bir araya geliyorlar, haklarını savunuyorlar. Onlar bu hakları savundukları zaman sadece kadın haklarındaki yani bizim kadına yönelik şiddetten tutun, sosyal, kültürel, ekonomik, kadın cinsiyetçiliği, kadına yapılan ayrımcılığa karşı bir direniş ya da bunu engellemeye yönelik her eylemsellik, Türkiye'de demokratik hakları da diğer mücadeleleri de besliyor. Motive eden, onlara yön veren bir etkiye kavuşuyor. Bu, kadın hareketinin bir başarısı.

Şule: O kadar güzel konuşuyorsunuz ki sözünüzü kesmek istemiyorum ama son zamanlarda çok umutlandığımız bir seçim geçirdik. Kadınların da bu anlamda mücadelesi ve başarıları var. Seçimlerle de ilgili bir değerlendirmenizi alabilirsek, çok iyi olacak.

Neval: Türkiye'de 22 yıldır bize dayatılan karanlık, haklarımızın elimizden alındığı, kendi yaşamımızdaki alışkanlıklarımızdan kopmak zorunda kaldığımız bir baskı düzeni içerisinde bugüne kadar biriktirdiğimiz öfkemizin, haklarımızın elimizden alınmış olmasının verdiği karamsarlığın, geleceği birlikte kurma irademizle hareket ettiğimizde dağıttığımız bir karanlık karşısında aydınlığı savunmanın verdiği bir başarıyla çıktı bu seçimlerden. Evet, bize 22 yıldır AKP siyasal iktidarı her türlü haklarımızı elimizden alacak şekilde, hangi kıyafetle sokağa çıkacağımızdan, hangi okula gideceğimize, dinimizi nasıl algılayacağımızdan kendi seçimlerimizle hangi kitabı okuyacağımıza, hangi müziği dinleyeceğimizden, nerede dans edeceğimize kadar tüm toplumsal alanı kendisi düzenlemeye çalışan bir iktidar ile karşı karşıya kaldık. 20 yıllık AKP iktidarı halka sadece ekonomik şiddet uygulamadı, halkın temel hak ve özgürlüklerini tamamen elinden alarak, kısıtlayarak düşünce biçimlerini, yaşam, kültürel alışkanlıklarını, kendisinin özgürce yaşamını seçme iradesini elinden alan bir karanlık dayattı. Biz bu karanlığı nerede gördük? Bu karanlık içerisinde hukukun araçsallaştırıldığını, insanların emek gücünün nasıl zayıflatıldığını, örgütlenme haklarının elinden alındığını, yandaş sendikalarıyla, dernekleriyle kendinden olan yapılarla dayatıldığını, üniversitelerin blokaj altına alındığını, bilim özgürlüğünün ortadan kaldırıldığını, düşünce, basın özgürlüğünün yok edildiğini hep beraber yaşadık. Türkiye'de son 22 yıllık bu cendere, halkta çok ciddi bir öfkeye neden oldu. Bu öfke netice itibarıyla 31 Mart seçimlerinde böyle bir sonuca, gidişata dur diyoruz iradesinin ortaya çıkmasına yol açtı. Bu bir başarıdır evet ama bu yeterli midir? Geleceği aydınlık, demokratik, sosyal, Laik, çağdaş, akılcı ve eşitlik içinde yaşayacağımız bir toplumu kurmak için yeterli midir? Hayır, şüphesiz yeterli değildir. 31 Mart seçimleri bize aydınlık bir geleceği kurmak için bir olanak yarattı, bir kapı araladı ama bu kapıdan nasıl gireceğimizi, bu kapının ardında nasıl bir hayat kuracağımızı Türkiye halkı belirleyecek.

Önümüzde çok ciddi ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal sorunlar var ve toplum bu sorunlarla yüzleşerek ancak gelecekte kalıcı bir demokrasiyi kurmak görevini üstlenmek zorunda.

Şule: Bu görüşlerinize katılmakla birlikte evet, iktidarın 22 yıldan beri tutumlarında kadınların uğradığı baskı, verdiği mücadele var. Ama bir yanıyla diğer partiler için de bunu söylememiz gerekiyor. Erkek egemen zihniyetle kadınlar aslında yeteri kadar temsil edilmiyorlar ve kadınlar bir taraftan iktidara karşı mücadele verirken Bir taraftan da erkek egemen zihniyetin etkisiyle öteki partilerde de mücadele veriyorlar. Bugün 11 ilde, 66 ilçede belediye başkanı kadın var ama burada sadece iktidarda değil belki diğer partilerin erkek egemen tutumları üzerinde de birazcık durmamız gerekmez mi?

Neval: Toplumsal cinsiyet eşitliği, Türkiye'nin en temel sorunlarından biridir. Toplumsal cinsiyet eşitliği, yani toplumun yarattığı her türlü değerden kültürel, ekonomik, siyasal, sosyal, cinsiyet farkı olmaksızın, herkesin eşit yararlandığı eşit temel hak ve özgürlükler, ekonomik yapılanma, temsil, eğitim, sağlığa ulaşma hakları, toplumun yapısal olarak ürettiği tüm değerlerden toplumda cinsel kimliklerin eşit şekilde yer alması politikası Türkiye'de maalesef oluşturulmuş değil. Erkek egemen zihniyetin tüm toplumsal alanları kapladığını ve bunun partiler üstü maalesef her partinin kendisinin kurumsallaştırdığı bir sorun olduğunu görüyoruz. Bugün kadına karşı ayrımcılık ya da eşitsizlik, cinsiyet eşitsizliğinin uygulandığı alanlar belli yapılarla sınırlı değil. Tüm siyasal partilerde az çok bunun etkisi olduğunu görüyoruz. En demokrat, çağdaş, eşitlikçi, laik tutumlu olması gereken partilerde dahi erkek egemen zihniyeti hem örgütsel hem yönetsel akıl olarak erkeğin elinde tuttuğunu görüyoruz. CHP de buna dâhildir. Türkiye'de bu yapısal, partiler üstü bir sorundur. Bunu aşmamız için çok farklı bir toplumsal kültürü oluşturmamız gerekiyor.

Şule: En azından kazanılması %100 olan yerlerde kadın adaylar ön plana çıkarılabilirdi. Daha çok kadın olurdu o zaman. Ama bu bir başlangıç tabii devam edecek.

Neval: Bu sadece bu seçimin özelliği değil. Bakın Türkiye dünya tarihinde kadınların seçme seçilme özgürlüğünü en erken kazandığı ülkelerden biridir. Ancak bugün dünya endekslerine baktığımız zaman Türkiye kadının siyasal katılım hakları anlamında maalesef Orta Asya Avrasya bölgesinde sayılan bir ülke. Niye öyle diyoruz? Bugün mecliste 600 milletvekili var ama kadın temsil oranı %17'de kalmış vaziyette. Bakın bu çok çarpıcı bir rakamdır. Aynı şekilde 31 Mart seçimleri bu konuda başarı gibi algılansa da bugün 11 ilde kadın Belediye Başkanı var. Bunların dördü Büyükşehir Belediyesi, 999 ilçesi olan Türkiye'de 66 ilçenin belediye Başkanı kadın. Bu bir başarı mıdır? Hayır, bir başarı değildir. Olması gereken rakam bu mudur? Asla değildir ama biz geçmiş dönemden bugüne bunları bile başarı olarak görüyoruz. Bu da aslında ne kadar geri kaldığımızın bir göstergesi. Bu toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yaratan sonuçlar, siyasal, toplumsal sistemin yarattığı bir sonuçtur. Toplumsal cinsiyet eşitliği için çok daha farklı, laik, çağdaş, akılcı

ve bilimsel bir toplumsal yapıya ihtiyacımız var. Atatürk Cumhuriyeti'nin aydınlanmacı geleneği, tarihsel anlamda bunları hedefleyen bir toplumsal dönüşüm yarattı. Atatürk Cumhuriyeti ve inkılaplarını kadın devrimleri anlamında da değerlendirmek çok önemli. Aslında bu devrimlerin en önemli özelliklerinden biri, kadın varlığını bir hak öznesine dönüştürmeyi hedeflemiş olmasıdır. Artık kadın, o Cumhuriyet devrimlerinden sonra eşit, hak öznesi bir birey olarak toplumda var olma olanaklarına kavuşmuştu. Ama Türkiye siyasal tarihi 1950'lerden sonra Demokrat Parti muhafazakâr algıları sistemli olarak siyasal İslamcı bellek temelinde toplumu dönüştürme girişimleriyle kendi var oluşsal özgürlüğünü gerçekleştirme olanaklarından bugüne kadar yoksun bırakıla bırakıla bir sistem örüldü. Kadın kutsal annelik sistemi içinde, kutsallaştırılmış bir günah bedeni haline dönüştü. İslamist bakış açısı, kadını tüm değerlerinden, insanî varlığından, hak öznesi birey olma durumundan, eğitim, sosyal, kültürel, toplumsal hayata eşit bir şekilde katılma haklarından soyutlayarak eve kapattı. Dini olarak bir günah nesnesi haline getirerek kendi bedensel varlığının içine gömdü. Kadının insan görünümü, bedeni, kamusal olarak siyasal İslamın hegemonyası için bir tehlike olarak görüldü. Siyasal İslam, kadın bedeninin kendi mekânsal hâkimiyeti içerisinde örtünmesini teşvik ederek, onu bir 'kıyafet özgürlüğü' adı altında aslında diğer hakları elinden alınmasının örtüsü haline getirerek kadını kamusal alandan soyutlayarak bir mekân hâkimiyeti kurmak istedi. Kadın hareketi bunun gerçekliğini kavramış durumda. Her türlü inançta, yaşta, eğitimde ve sınıfsal yapıda siyasal İslamın AKP örgütlülüğü içerisindeki anlayışının dayattığı kültürel yapı içerisinde topluma hâkim olma, kamusal alanı kendine benzetme yönünde, kadının kendi bedeninin siyasal İslam için temel araç olduğunu fark etti. Kadın, siyasal İslam'ın kendi bedenini araç olarak kullandığını fark ederek bir aydınlanma yaşadı ve bunun kendisi için yarattığı tehlikeyi kavradı. Onun için de 31 Mart seçimlerinde AKP'ye "dur!" dedi. Bu çok büyük bir farktır. Türkiye siyasal tarihinde bu farkın en büyük etmeni kadınlardır.

Şule: Gerçekten çok verimli bir söyleşi oldu. Biliyorum, bunun üzerine daha çok da konuşulabilir ama biz sizi dinlemeye doyamadık. Çok teşekkür ederiz. Bir sonraki söyleşide başka bir konuda sizinle birlikte olacağız.

Neval: Ben teşekkür ediyorum. Dilerim gelecek zamanlarda yeni Anayasayı, temel hak ve özgürlükleri, kadın ve çocuk haklarında bizi bekleyen tehlikeleri, demokrasi anlamında üstlenmemiz gereken görevleri, ayrımcılığa karşı nasıl mücadele edeceğimizi yine konuşuruz. Birlikte paylaşıyoruz, karşılıklı öğrenmiş oluruz.

Şule: Sadece söyleşerek değil, yazılarınızla da dergimizin yazarı olabilirsiniz.

Neval: Zevkle. Beni bağışlayın biraz zaman sıkıntısı yaşıyorum ama elbette bunu görev kabul ederim.

Şule: Bu sözü aldık ya tamam artık biz o görevin peşini bırakmayacağız. Dergi olarak teşekkürler.

Neval: Rica ederim.

19 Nisan 2024

NASIL BİR EĞİTİM?

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Canlılar arasında eğitilme niteliği en yüksek olan insan, eğitimle aşamadan aşamaya geçebilmektedir. Çocukluk döneminden itibaren toplumsal etkilerin, etkenlerin kaynaştığı bir çevrede yetişir ve gelişir. O etkenlere göre kişiliği biçimlenir. Zaman içinde bilgisi, görgüsü artar; becerileri gelişir. Duyguları incelik, anlayışı genişler. Değişik düşüncelerin kıyısında dolanır, onlardan alabileceklerini alarak kendine yeni dünyalar kurar. Bu dünyanın penceresinden tüm evrene, insanlığa, doğaya sevgiyle bakarak onları kucaklar. Bütün bunlar **eğitimle** sağlanır.

Eğitim yalnızca okullardaki öğretim ile sınırlı değildir. Öncelikle aile ortamı, çevre, içinde yaşanılan toplum da etkilidir. Ne ki politikalarla şekillenen eğitim sistemlerinin belirlediği insan yetiştirme olgusunun eğitimde çok önemli bir yeri vardır. Haim Ginott'un bir kitabında şöyle bir bölüm var: "**Bir toplama kampından sağ dönen bir insanım. Gözlerim hiçbir insanın görmemesi gereken şeyler gördü. Bilgili mühendisler tarafından yapılan gaz odaları, iyi öğrenim görmüş doktorlar tarafından zehirlenen çocuklar. Bu nedenle öğrenim ve eğitim olgusuna kuşkuyla bakıyorum. Sizden tek dileğim şu: Eğitim sisteminizdeki amaç, insan olmayı öğretmek olsun. Çabalarınız bilgili canavarlar, yetenekli ve işe yaramayan ruh hastaları yaratmamalı. Okuma-yazma, tarih-matematik ancak insan olmanızı sağlarlarsa önem kazanırlar.**" Bu doğrultuda bireyler çağdaş uygarlığın gerektirdiği bilgileri, kavramları, becerileri; güzellik, iyilik ve insanlık ilkeleriyle birlikte eğitimle kazanamamışlarsa gördükleri öğrenim boşa gitmiş demektir. Oysa eğitimden beklenen yalnızca meslek edindirme değildir. Alçak gönüllü, haddini bilen, başka düşüncelere saygılı, hoşgörülü insanlar kazandırmaktır topluma. Kuşkucu, eleştiren, düşünen, sorgulayan kafalar yetiştirmektir.

Aynı zamanda seven, sevgiyi öğrenen, sevgiyi yücelten insanlara gereksinmemiz var. Sevgisiz, hoşgörüsüz bir toplum olup çıktık ne yazık ki. Çünkü çocuklarımıza ve gençlerimize sevgiyi anlatmıyoruz, umudu tanıtmıyoruz, barışı hedeflemiyoruz, özgürlüğü vermiyoruz onlara. Bu en güzel duygularda onları desteklemiyoruz, geliştirmiyoruz. Oysa gençlerin duygusal

yönelişleri hep "sevgiye", "umuda", "barışa", "özgürlüğe". Onların duygularını da kendi duygularımız gibi köreltiyoruz. Ortaya duyarsız, duygusuz, acımasız, bencil, çıkarıcı bir toplum çıkıyor. Oysa edebiyat ürünleri insanın duygularının eğitimini sağlıyor. Roman, öykü, şiir, tiyatro insana seslenen, onda kişiyi geliştirici duygular uyandıran türlerdir. Gerçek anlamda sanat değeri olan düzeyli edebiyat yapıtları yaşama dair birçok konuyu, olayı, kişileri ele alarak okurun dünyasını geliştirir. Sağlıklı bir bakış açısıyla dünyayı, toplumu, olayları irdeleme yetisi kazandırır. Öyleyse okuyan, irdeleyen, özgür düşünen, insanlara, değişik düşüncelere saygılı bireylerin yetişebilmesi için edebiyata ve diğer sanat dallarına da eğitimimizde yer vermemiz gerekmektedir.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY NİSAN

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları takipçileri, yepyeni bilimsel araştırmalarla sizlerle.

Önce başlıklar:

Antibiyotikler hakkında şaşırtan araştırma: 'Öksürüğün süresi ve şiddeti üzerinde etkisi yok'

Bilim insanları, abur cubur tüketmek ile kanser arasındaki bağlantıyı keşfetti

Antibiyotikler hakkında şaşırtan araştırma: 'Öksürüğün süresi ve şiddeti üzerinde etkisi yok'

ABD'de yapılan bir çalışma, antibiyotiklerin çoğunun alt solunum yolu enfeksiyonunu geçirmede etkili olmadığını, enfeksiyon bakteri kaynaklı olsa da öksürüğün şiddeti ya da süresini etkilemediğini gösterdi. Georgetown Üniversitesi Tıp Fakültesinden yapılan açıklamaya göre, Georgetown Üniversitesi Tıp Merkezi ve Wisconsin Üniversitesinden araştırmacılar, ABD'de alt solunum yolu enfeksiyonları için birinci basamak veya acil sağlık ünitelerine başvuran kişilerle ilgili bir çalışma yaptı. Araştırmacılar, yüzde 29'u bakteriyel enfeksiyonların tedavisinde kullanılan uygun antibiyotikler reçete edilen bu hastalarda, antibiyotiklerin öksürüklerinin şiddeti ya da süresini etkilemediğini, bu anlamda antibiyotik reçete edilmeyen hastalarla aralarında fark olmadığını tespit etti. Enfeksiyonu belirlemek için mikrobiyolojik laboratuvar testlerinde patojen taraması yapan araştırmacılar, sonuçları sadece bakteri, sadece virüs, hem bakteri hem virüs içerenler ve hiçbir organizma içermeyenler olarak 4 sınıfa ayırdı. Bakteriyel enfeksiyonu teyit edilen kişilerdeki iyileşme süresi antibiyotik alanlarla almayanlarda aynı sürdü, yani 17 gün olarak belirlendi. Araştırmacılardan Dan Merenstein, üst solunum yolu enfeksiyonlarının soğuk algınlığı, farenjit, sinüs ya da kulak enfeksiyonlarını kapsadığını ve antibiyotik reçete edilip edilmeyeceğini

belirlenmenin iyi bilinen yolları olduğunu ifade etti. Diğer yandan alt solunum yolu enfeksiyonlarının daha tehlikeli olma potansiyeli taşıdığını, bu hastaların yüzde 3 ila 5'inde zatürre görüldüğünü belirten Merenstein, birinci basamak sağlık birimlerinde röntgene erişim kolay olmadığından hekimlerin bakteri enfeksiyonuna dair kanıt olmadan antibiyotik reçete edebildiğini kaydetti. Merenstein, "Ayrıca hastalar, faydası olmasa bile öksürük için antibiyotik beklentisine girdi.

Merenstein, temel semptom giderici ilaçlar ve zaman, çoğu insanda enfeksiyonlara çözüm getiriyor." ifadelerini kullandı.

Dünya Sağlık Örgütünün 4 Nisan'da yayımladığı bildiriye göre, antibiyotiklerin aşırı kullanımının neden olduğu kontrolsüz antimikrobik direncin, ortalama yaşam süresini kısaltması, benzeri görülmemiş sağlık harcamalarına ve ekonomik kayıplara yol açması bekleniyor.

Bilim insanları, abur cubur tüketmek ile kanser arasındaki bağlantıyı keşfetti

Singapur'daki bir araştırma ekibi, yüksek yağlı ve şekerli gıdalar tüketmenin vücudun tümör baskılamada çok önemli bir geni geçici olarak kapatabilen bir bileşik üretmesine neden olduğunu keşfetti.

Çığır açan bir keşifle, metilglioksalın BRCA2 geninin kanserle mücadele yeteneklerini bloke edebildiği ortaya çıktı.

Singapur Ulusal Üniversitesi Kanser Araştırmaları Merkezi'nin baş araştırmacısı ve direktörü Dr. Ashok Venkitaraman, "[M]etilglioksal, BRCA2 proteininin yıkımını tetikleyerek hücrelerdeki seviyelerini düşürür. Bu etki geçicidir, ancak BRCA2'nin tümör önleyici işlevini engelleyecek kadar uzun sürebilir" dedi.

Medical News Today'e konuşan Dr. Venkitaraman, yağ ve şeker açısından zengin ultra işlenmiş gıdaların sık tüketiminin genetik hasarın artmasına ve kanser riskinin yükselmesine yol açabileceğini söyledi.

Dr. Venkitaraman ayrıca, "Metilglioksalın BRCA2'nin tümör önleyici işlevini engellediğini ve sonuçta DNA'mızda kanser gelişiminin erken uyarı işaretleri olan hatalara neden olduğunu bulduk" diye ekledi.

Cell dergisinde yayınlanan çalışmada, diyabetli ve prediyabetli bireylerin sıklıkla yüksek metilglioksal seviyelerine sahip olduğu da belirtildi.

Araştırmacılar, çalışmanın insan denekler yerine hücre kültürleri üzerinde yürütüldüğü için daha fazla araştırmanın gerekli olduğu konusunda uyarıda bulundu.

İlginizi çekeceğini umduğumuz bilim haberleriyle buluşurmaya çalıştık sizleri. Gelecek sayımızda buluşmak üzere.

23 Nisan 2024

ROL MODELLERİMİZ.
BALÇOVA KADIN KOOPERATİFİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Belgin AKÇAY

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, Rol Modellerimiz köşemizin bugünkü konuğu Belgin Akçay. Kendisi Balçova Kadın Kooperatifinden ve İzmir’de yaşıyor. Önce isterseniz kısaca kendisini tanıyalım.

Belgin: Balçova Belediyesinden emekliyim. Bu belediyede Sosyal Hizmetler Müdürüydim. Kadın çalışmaları içinde yer aldım. Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDEV) Eğitimciyim. Kooperatifleri destekleyen, gerçekten sosyal sorumluluk kapsamında işlerini yürüten bir vakıf. Türkiye’deki kooperatiflerin de gelişmesinde yol gösteren ve danışmanlık yapan bir vakıf.

Şule: Nereden mezunsun?

Belgin: Ticaret Lisesi mezunuyum. Çok erken yaşta, 17 yaşında evlendim ve hemen anne oldum. Üniversite okuma şansım olmadı. Bu benim içimde bir ukdeydi. Çocuğum üniversite öğrencisiyken, üniversite sınavlarına girdim. 4 yıllık kamu yönetimini kazandım, onun da eşimin karşı çıkmasından dolayı iki yılını okudum. Belediyeye girdiğimde, üniversiteyi bitiremediğim için lise mezunu sayıldım doğrudan. Fakat beni görevlendirdikleri tüm eğitim ve seminerlere katıldım. Molalarda bile hiçbir şekilde kendime vakit ayıramadım. Hep birilerinden bir şeyler öğrenmeye çalıştım. Her gittiğim yerden, her konuşulan kelimeye bir şeyler öğrendim ve onları uygulamaya çalıştım. Ama şu an hem bir partinin okul eğitimciyim hem Kadının İnsan Hakları Eğitimciyim. Aynı zamanda sendika ve dernek çalışmalarım var. Aktif hayatın içindeyim. Kendi kendimi yetiştirmiş oldum. İsterdim ki bir uzmanlık alanım olsun. Uygulamada tamam yapıyorum ama teorik anlamda da bir desteğim olsun isterdim. Fakat kendimi eksik de görmüyorum. Çünkü yetismeye çalışıyorum. Teorik anlamda o bilgileri de katılmış olduğum toplantılarda elde etmeye çalışıyorum.

Şule: Söyleyecek hiçbir laf bulamıyorum bunların üzerine.

Belgin: Aynı zamanda Türkiye’de ilk defa tüm kadın kooperatiflerini kapsayan birliğin (SİMURG) yönetimindeyim. Balçova Kadın Kooperatifinin Yönetim Kurulu Başkanıyım.

Şule: Kooperatiflerle ilgili oldukça geniş bilgiye sahip olduğun anlaşılıyor. Ama bu yolculuk Balçova’dan mı başladı ve nasıl oldu?

Belgin: Balçova Belediyesinde kadın çalışmalarında yer aldığım içim belediye kapsamında meslek edindirme kursları açtık. Kadınları orada topladık. Meslek edindirme kurslarından elde etmiş oldukları becerileriyle ortaya koydukları ürünleri ilk etapta; festivallerde, fuarlarda satışa sunduk. Ardından toplu bir sipariş geldi. Ama fatura istediler. Kadınlar fatura kesemiyor, belediye de zaten yasal anlamda kadınlar adına fatura kesemez. O dönemin belediye başkanı, kadınlar adına biz bir kooperatif kuralım. Kadınlar kurumsallaşsın, fatura kesme işleminde de toplu siparişlere cevap verebilelim” dedi. 2010 yılında kooperatifimizi kurduk. Hibe fonlarına da başvurduk. Birleşmiş Milletler Kadın Dostu Kentler Projesinden ekipmanlar aldık. Atölyemizi, gıda atölyesine çevirdik.

Şule: Neleri toplu sipariş olarak ürettiyordunuz?

Belgin: O dönemde hediyelik eşya yapıyordu kadınlar. Kolye, bilezik vs.

Şule: Gıda işine nasıl döndünüz?

Belgin: Bizim başladığımız dönemlerde işler çok seyrekti. Sonra tüm kaymakamlıklar, belediyeler ücretsiz bu tarz kurslar verdikleri için talep olmadı. 2014 yılında fon alınca yelpazemizi değiştirdik. Ana sözleşmemiz geniş. Her türlü işletmeciliği, faaliyet alanını yapabiliriz. Şu anda gıda atölyesiyle kadınlara istihdam sağlamış oluyoruz.

Şule: Hangi gıdaları üretiyorsunuz?

Belgin: Mantımız çok popüler. Şehirlerarası sipariş alıyoruz. Aydın’a gönderiyoruz. Erişte, sebzeli erişte gibi unlu gıdalar, turşu, reçel gibi mevsimsel ürünler. Siparişe göre üretiyoruz. Raf ömrü uzun olmayan ürünler çünkü.

Şule: Bu gıda sektöründe kaç kişi çalışıyor?

Belgin: Şu anda on kişi ama 98 ortağımız var. Çalışanlar dönüşümlü olarak çalışıyorlar. Eşit ve adil bir sistemde herkesin daha iyi para kazanması için ihtiyaç halinde, herkesin kendi yeteneğine göre dağılım yapılıyor. Mesela, börek siparişi olduğu zaman börek açabilen kadınları çağırıyoruz. Biz sınıflandırdık. Her bir gıdanın sorumlusu ve çalışanı var. Hangi gıda talep ediliyorsa, ona göre o grup gelip çalışıyor. Olması gereken bir özelliğimiz var, reçetelerimiz tek. Kadınlar evde ürettiklerini getirip satmıyorlar. Gıda olduğu için çok hassas bir nokta. Bizim tariflerimizle birlikte, kendi mutfağımızda üretiyorlar. Onlar yevmiyelerini alıyorlar.

Şule: 98 ortak belirli sermaye koyduğu için ekonomik açıdan bu kazançtan yararlanıyor mu?

Belgin: Kadın kooperatiflerinde kesinlikle öyle bir şey yok. Ana sözleşme gereği, sosyal amaçlı kooperatiflerde kâr amacı gütmeyişi için katılım payı 100 TL.’dir. O katılım payıyla ortak oluyor. Hizmet üretmediği takdirde, kâr amacı, yedek akçe ayırımı da olmadığı için çalışmadığı halde herhangi bir gelir elde edemez.

Şule: On kişi çalışıyorsa, karı onlar mı paylaşıyorlar?

Belgin: Onlar sadece yevmiye usulü çalışıyorlar. Kadın kooperatiflerinde ne acıdır ki yedek akçemiz, kârımız olamıyor. Ancak kadınlara istihdam sağlayabiliyoruz. Bizim en büyük dezavantajımız şu: Diğer yapı ya da kâr amacı güden kooperatiflerdeki aynı yasayı uyguluyoruz. Onlar ne kadar vergi veriyorsa, biz de aynısını veriyoruz. Yasal mevzuatlar, sosyal amaçlı kadın kooperatiflerinin belini büken en büyük sorunlardan biri.

Şule: Bir kadın, bir gün çalışırsa ne kadar yevmiye alıyor?

Belgin: Kadın kooperatiflerinde, ne kadar ürün üretilip satılıyorsa, o kadar gelir elde edersiniz. Kadınlar şu an için 300 TL alabiliyorlar. 350-400 TL alan kooperatifler de var. Satıştan fazla bir oran elde edersek, aynı anda onlara takviye ediyoruz.

Şule: Malzemeleri kooperatif alıyor. Kalanını çalışanlara ödüyorsunuz o zaman.

Belgin: Giderler düştükten sonra kasada kalan para kadınlara gidiyor. Vergi, elektrik, su gibi giderler var. Kooperatifin kasasında bir birikim olmuyor ama ülkenin şu koşullarında kadın istihdamına çok katkısı oluyor. Çalışan kadınlar, dul ve yetim maaşı alan, belirli yaşa gelmiş, herhangi bir yerde çalışma olanağı olmayan kadınlar. O maaşlar, evin kirası, hasta bakımı gibi farklı masraflara yetmiyor. Buradan aldıkları para, evin ekonomisine katkıda bulunuyor.

Şule: Sigorta kapsamındalar mı?

Belgin: Sigortalı olmak zorundalar ama hepsini sigortalı yapamıyoruz. Kadınların çoğu, diğer maaşları kesilecek diye sigorta istemiyorlar. Bizi Ticaret Bakanlığı denetliyor. Çalışma Bakanlığının esaslarıyla Ticaret Bakanlığının esasları birbiriyle uyum sağlamıyor. Çalışma Bakanlığı diyor ki “Ne olursa olsun sigortalı yapacaksın” ticaret Bakanlığı da diyor ki “Her ortak sahibinin sigortalı olması gerekmiyor. Onlar işveren gibi.” Sigortalı çalıştıran kooperatifler var. Fakat biz ancak dul ve yetim maaşı almayan üç kişiyi sigortalı gösterebiliyoruz bu durumda.

Şule: Yer belediyesinin mi?

Belgin: Belediye desteğiyle kurulduğu için belediye biz kuruluncaya kadar yerlerini Atatürkçü Düşünce Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği gibi diğer STK'lara vermişti. Başka bir yeri olmadığı için de kiramızı karşılıyor.

Şule: Seçimlerde başka bir parti geldiği zaman, bu kooperatifi kapatabiliyor mu?

Belgin: Hayır, kooperatifler belediyeye bağlı olmadığı için bağımsız bir iktisadi kuruluş olduğu için onların kapatma yetkisi yok. Ama Türkiye genelinde bazı kooperatiflerde, mesela belediye, valilik, kaymakamlık destekli birçok kooperatif var. Bunlar kendi ayakları üzerinde durmayı başarmaktansa, kurumsal desteklere yaslanıp yürümeyi tercih ediyorlar. Yerel yönetimin desteği çekildiği zaman, bu sefer kooperatifler tasfiye durumuna geçmiş oluyorlar. Eğer seçimlerde bir değişiklik olursa, biz kendi ayakları üzerinde durabilen bir kooperatifiz. Belediye ortak olduğu için sadece kiramızı veriyor. Ama o kirayı da kooperatifimiz karşılayacak durumda. Yasal anlamda

bir yaptırımı yok. Zaten bizim kooperatiflerin 7 ilkesi var. Bu ilkelerin en önemlisi de özerk ve bağımsız olması. Mevzuatta ve yasada “Yerel yönetimler destek sağlamalı.” diyor. Ama yerel yönetimler kooperatiflerin iç işlerine ve işleyişine karışma hakkına sahip değil.

Şule: Şu an itibariyle bazı ürünlerin fiyatlarından örnekler paylaşabilir misin?

Belgin: Balçova 80000 nüfuslu küçük bir yer. Nüfusunun da %60’ı emekli kesimi. Biz mantının kilosunu 175 TL.’na satıyorsak, kilo bazında Urla 450 TL.’ya satıyor. Aramızda on kilometre bile yok. Muhitine, oradaki talebe göre bu seviyeyi ayarlamak zorundayız. Alıcının ekonomik gücüne göre fiyat belirliyoruz. Öyle afaki fiyatlar belirleyemiyoruz. Eriştenin 1 kilosu 75 TL.

Şule: Sadece Balçova’ya yönelik mi, yoksa kargoyla anlaşmalı isteyen yerlere gönderebiliyor musunuz?

Belgin: Ürünleri kargoyla gönderemiyoruz. Çünkü raf ömrü uzun ürünlerimiz yok. Örneğin, mantının içinde kıyma var. Biz onu kargoya güvenip veremiyoruz. Bir de sipariş alanımız geniş. Aydın Büyük Şehir Belediyesinin 15 şarküteri işletmesi var. Biz onların 6 tanesine ürün götürüyoruz dondurucu araçlarla. İzmir ile Aydın arası yakın, 2 saat. Belediyenin tören temsili ağırlamalarında belediyenin şirketi var. Bu şirkette ihtiyaç duyulan unlu gıdaların siparişlerini belediye bize veriyor. Müşteri potansiyelimiz fazla. Kooperatifimizin yanında Büyükşehir Belediyesinin (İSSU) İzmir Su İdaresi İşletmesi var. Buranın personeli bizden yararlanıyor. Karakılçık unundan mantı yapmamızı istediler, onun siparişleri var. Belediyenin bu sene okul öğrencilerine desteğini bize yaptırıyorlar. 1. Sınıf öğrencilerine anne poğaçası, kek gibi yiyecekleri bize yaptırarak gelir elde etmemizi sağlıyorlar. Karşılıksız bir beklenti içinde değiliz. Sipariş veriyorlar, biz ürünümüzü veriyoruz, karşılığını alıyoruz.

Şule: O zaman Pazar aramaya ihtiyacınız yok.

Belgin: Bazen yetişemediğimiz zamanlar bile oluyor. Fazla mesai yaptırarak, hafta sonu çalıştırarak takviye kuvvetle siparişlerimizi yetiştirmeye çalışıyoruz.

Şule: Ürün hazırlama konusunda kriterleriniz var mı? Her çalışmak isteyen almıyorsunuz sanırım.

Belgin: Mutfak işi bu. El işi ve meslek edindirme kurslarının ürettiği ürünler gibi değil. Herhangi bir bulaşıcı hastalığının olup olmadığıyla ilgili sağlık raporu istiyoruz. Her giren ortak, Halk Eğitimin vermiş olduğu Hijyen Eğitimi alıyor. En popüler ürünümüz mantı. Şarküteriden almıyoruz. Kaliteli ürün satan bir kasabamız var Balçova’da. Kıymayı alıp dondurucuya koymuyoruz. Taze alıp tüketiyoruz. İhtiyaç halinde tekrar alıyoruz. Başka kooperatiflerden duyuyorum, biri sarma yapıp getiriyor ve satıyor. “Peki, müşteri hangisini beğeniyor?” diye sorduğumda, “Bilmiyoruz” diyorlar. Farklı şekilde yapılınca, ürün standardı olmuyor.

Şule: On kişi çalışıyorsa, onlar da ortak olmak zorundalar mı? Sıradan biri çalışmak istese, yevmiye alamıyor değil mi?

Belgin: Evet.

Şule: Oldukça ayrıntılı bilgiler paylaştın. Balçova dışında Türkiye çapına evrilme süreci nasıl oldu?

Belgin: SİMURG Kadın Kooperatifleri Birliği, Türkiye’de ilk oluşan birlik. Birlikler var ama onlar bölgesel birlikler.

Şule: Bu oluşumun yönetimine nasıl girdin?

Belgin: Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfının desteğiyle oluşturulan bir birlik. Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfının eğiticisiyim. Kooperatifler olarak bu vakıftan danışmanlık hizmeti aldığımız dönemlerde tanıştık. 2010’dan beri birlikteliğimiz devam ediyor. Simurg oluşturulduktan sonra yönetime girdim. Türkiye’de tüm kadın kooperatiflerine, genel kurul nasıl yapılır, ortaklıkla ilgili bilgilendirmeler gibi konularda destek veriyorlar. En önemlisi de hepimizi çok derin yaralayan 6 Şubat depreminden sonra SİMURG olarak bir ağ oluşturduk. Her birimiz paylaşarak deprem bölgesindeki kadın kooperatiflerini aradık. Hasar gören, ürünlerini orada satamayacak durumda olan kooperatiflerle eşleştik. Onların ürünlerini kendi bölgemize getirdik. Ürünleri sattık ve parayı onlara gönderdik. Kollektif bir dayanışmayla kooperatifler arası çalışma yürütülüyor. Kooperatifler iletişim ağıımız var. Kooperatifler arasında birbirlerinden ürün almalarını sağlıyoruz. Gruptan yazıyorlar. “Tekstille uğraşan kooperatif hangisi? Şu kadar bez çanta lazım.” diye. Tekstille uğraşan kooperatif özelden iletişime geçiyor. Birbirleriyle dayanışarak ürün alışverişi yapma imkânı buluyorlar.

Şule: Çok güzel bir dayanışma örneği gerçekten. Bu eğitimleri isteyen kişilere mi veriyorsunuz? Biz bir grup oluşturup böyle bir eğitim almak istediğimizi söylesek, verebiliyor musunuz online ya da yüz yüze?

Belgin: Eğer bir kooperatif kurmaya karar vermiş girişimci kadınlar varsa, kooperatifin kuruluşu, hangi yasal yöntemlerle başvurulması gerekiyor, tutmaları gereken defterler, çalışma ilkeleri konularında bilgilendiriyoruz. Daha verimli, olumlu ilerlemelerini kaydediyoruz. Öncesinde bir analiz yapıyoruz. Kooperatif kurmak istediklerini söylüyorlar. Faaliyet alanlarını, nelerin ellerinden geldiğini bilmiyorlar. Bu şekilde kooperatif kurulmayacağını anlatıyoruz. Kooperatif kurulurken, gerçekten çok fazla giderler oluyor. Tasfiye edilmesi de çok zor. Böyle bir niyeti olan ve öğrenmek isteyenlere kooperatifçilik hakkında online eğitim veriyoruz. O bölgede eğiticimiz varsa, orada yüz yüze eğitim verebiliyoruz.

Şule: Harika. Senin özel olarak ürettiğin bir ürün var mı kooperatifte?

Belgin: Biz yöneticiler gönüllü çalışıyoruz. Ana sözleşme gereği, orada hizmet üretmediği takdirde yöneticilerin ücret almaması gerekiyor. Biz yönetimde 5 kişiyiz, hiçbirimiz ücret almıyoruz. Üretime de katılmıyoruz. İhtiyacı olan kadınlar üretime katılıyorlar. Yıllık genel kurulda yönetim kurulu toplantısı başına bir ücret belirleniyor. Biz onu da istemedik. Kooperatifin ayakta durması önemli bizim için. Kadın istihdamına katkıda bulunalım istiyoruz.

Şule: Bundan sonraki hayalin ne kooperatifçilikle ilgili?

Belgin: Zaten bir oluşumun içindeyim. Kooperatifin zor koşullarda değil de kısa sürede olacak bir iş değil ama gelecekte yüzlerce kadına istihdam olanağı sağlamak isterim. Dezavantajlı, dar gelirli kadınlara bu işletmeyi yürüterek destek olmak çok önemli. Hiçbir beklentim olmadan, yine gönüllü olarak tabii.

Şule: Bilmediğimiz pek çok konu hakkında epeyce ayrıntılı bilgiler edindik. Mutlaka daha ayrıntıları vardır.

Belgin: Kesinlikle, bunlar aklıma gelenler.

Şule: Son olarak vermek istediğin bir mesajın varsa onu da alalım.

Belgin: Çok farklı alanlarda birbirimizi tanıdık. Farklı yerlerde yaşıyoruz. Belli bir noktada, belli bir özveriyle yaptığımız şu eğitimler sayesinde birbirimizi tanıdık. Gerek KİHEP gerek başka eğitimler olsun, farklı amaçlarla buluşalım, bu amaçlarımız dalga dalga tüm Türkiye'ye yayılsın, bütün kadınlar bundan yararlansın. En büyük hayalim: Türkiye'de tüm kadınlar kendi hakları konusunda ekonomilerini kendilerinin sağlayabileceği seviyeye ulaşsın.

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, Gerçekten ses tonuyla, anlatımıyla, birikimiyle ve gönüllülüğe bağlı o inancıyla yepyeni bilgilerle donandık. Çok teşekkür ediyoruz. Başka bir Rol Modellerimiz köşemizde buluşmak üzere. Sen de bu yoğun işlerinin arasında zaman ayırdın ve bizimle birlikte oldun. Sana da çok teşekkür ediyoruz.

Belgin: Ben çok teşekkür ediyorum. Derginizin posterde yer alan çalışmalarından o kadar etkilendim ki böyle bir konunun içinde yer almak beni çok mutlu etti. Umarım daha farklı alanlarda, sizlere faydalı olabileceğim noktalarda sizlerle birlikte çalışma imkânı bulabilirim.

Şule: Bize umut oldunuz.

11 Kasım 2023

TARİHİN KADIN YÜZLERİ
OLYMPE DE GOUGES 'KADININ VE KADIN YURTTAŞIN HAKLAR
BİLDİRGESİ'

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Olympe de Gouges (7 Mayıs 1748-3 Kasım 1793),

Fransız filozof, yazar, kadın hakları savunucusu, aktivist ve oyun yazarı.

1748 yılında Fransa'nın güneyindeki Montauban şehrinde (günümüzdeki Tarn-et-Garonne) doğdu. Küçük burjuva bir aileden geliyordu; babası kasaplık, annesi ise çamaşırcılıkla uğraşıyordu. Kimi söylentilere göre gerçek babası Aydınlanma hareketinin önemli isimlerinden Jean-Jacques Lefranch de Pompignan'dır. Ailesi ona "Marie Gouze" ismini verdi.

1765 yılında Louis Aubry adlı kendinden yaşça büyük ve sevmediği biri ile evlendi; ertesi yıl oğlu Pierre dünyaya geldi. Oğlunun doğumundan birkaç ay sonra kocasını kaybedince Olympe de Gouges adını aldı.

1770'lerde Paris'e taşınan Olympe de Gouges, dini evliliğe karşı idi; cinsel özgürlüğü savunuyordu. Ekonomik destek için metres ilişkileri yaşadı. Sanatçılardan, yazarlardan, siyasetçilerden oluşan bir çevre edindi.

1780'lerde oyun yazarı olarak başladığı kariyerinde siyasi yazılarıyla ünlendi. Fransız Devrimi sırasında çok aktifti. Ölüm cezasının kaldırılması, mahkemelerde halk jürilerinin kurulması, Fransız sömürgelerindeki kölelerin özgürleştirilmesi, gayri meşru çocukların tanınması, evlat edinilmesi, gelir vergilerinin adaletsizliği, yoksulluk konularında mücadele etti. 1784'te kendi yazarlık kariyerine başladı ve yaşamının son dokuz yılında romanlar, politik yazılar, manifestolar, edebi incelemeler ve sosyal bilince sahip önemli konulara odaklanmış oyunlar yazdı. Okuma yazma bilmemesi ve okul eğitimi almamış olması, bu çalışmalarının çoğunu okuma yazma bilen bir kişinin yardımıyla başarmış olduğunu gösterir.

Bir tiyatro grubu oluşturan Olympe de Gouges, ilk oyunu kölelik karşıtı "L'Esclavage des Nègres"i 1784'te kaleme aldı. Kadın oluşu ve konusu nedeniyle oyunu 1789 Fransız Devrimi'nin başlangıcına kadar basılmamıştır.

Fransız Devrimi'ni sevinçle ve umutla karşılamasına rağmen kısa süre sonra eşit hakların sadece erkeklere verildiğini, kadınların erkeklerle eşit statüye getirilmediğini gözlemleyince devrime olan inancını ve umutlarını yitirdi. Cercle Social dönemin ünlü kadın hakları savunucusu Sophie de Condorcet'in evinde toplanırdı. 1789 Fransız Devrimi'nin kahramanlarından biri olan de Gouges, Ansiklopedistlerden ve Girondist devrimcilerden olan Condorcet'nin evinde toplananların tanınmış simalarından biriydi. Condorcet'nin eşi Sophia de Condorcet'nin çevresinde onun yanı sıra Madame Verney, Madame de Stael, Madame Roland gibi aktif kadınlar da bir araya geliyordu. De Gouges kadınlarla erkeklerin yasa önünde eşit olmalarının mücadelesini veren bir kadın olarak bu amaçla, çeşitli kadın örgütlerini birleştirerek, erkek ve kadınlardan oluşan, cinslerin siyasal eşitlik

taleplerini dile getiren "Cercle social" adıyla bir birlik kurdu. Kimi kaynaklara göre bu örgüte sonradan katıldı.

Daha sonra ünlenecek "Kadına darağacına çıkma hakkı tanınıyor; öyleyse kürsüye çıkma hakkı da olmalıdır" sözünü ilk kez bu sıralarda söylemiştir. Bu sözü, 1791 Anayasası'nın yayımlanmasından birkaç gün sonra kaleme aldığı Kadın ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin de 10. maddesini oluşturmuştur. Kadın ve Yurttaş Hakları Bildirgesi o yıl (1791) meclis tarafından yayımlanmış olan Erkek ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'ne bir cevap niteliği taşıyordu ve aslında meclisin bildirisinin bir kopyasıydı. Gouges, yalnızca insan sözcüğü yerine kadın sözcüğünü koymuştu. Bildiriyi, 'kadın sorunlarını yine bir kadın çözebilir' düşüncesiyle, XVI. Louis'nin eşi Marie Antoinette'ye ithaf etti. Bildiri yayımlandığı zaman pek önemsenmedi.

Aynı yıl Jean-Jacques Rousseau'nun Toplum Sözleşmesi'ne karşılık kendi Toplum sözleşmesini kaleme aldı. Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı olan evliliği savundu. İnandığı her şeyin uğrunda sonuna kadar direnen, tutkulu ve heyecanlı bir kişiliği vardı. Dönemin kaotik ortamında 'adaletsiz' olarak tanımladığı her işe karşı çıkmıştır. Muhalefet ettiği konulardan biri de devrilen Fransa kralı 16. Louis'in idam edilmesi idi. Bu idama karşı çıkmasının nedeni tam olarak bilinmese de başlı başına idam cezasına karşıydı ve ona göre siyasi strateji açısından da en iyisi kralın öldürülmemesi idi.

Fransız Devrimi sırasında yer alan 'adaletsiz ve vahşi' olarak tanımlanabilecek birçok olayları önleyemeyişi onda büyük bir rahatsızlık uyandırdı. Bu rahatsızlığı nedeniyle yazım dili sertleşti ve meselelere çok daha şiddetli eleştiriler getirmeye başladı. Sonunda Le trois urnes, ou le salut de la Patrie, par un voyageuraérien isimli eseri nedeniyle Temmuz 1793'te polemikleriyle mücadele ettiği Robespierre onu celladına itina ile teslim etti, tutuklandı. Bu eserde memleketin kurtuluşu için şu üç seçeneği değerlendirmek üzere bir halk oylamasına gidilmesini talep etmekteydi:

Bölünmez bir Cumhuriyet, federal bir hükümet ya da anayasal monarşi.

Üç ay tutuklu kaldı. Avukat tutma hakkı verilmediği için kendi savunmasını kendisi yaptı. Hapisteyken yazdığı, kendi savunması denilebilecek iki metin arkadaşları aracılığıyla yayımlandı. İdamdan kurtulmak için hamile olduğunu iddia etti ama yapılan kontrolde bunun gerçek olmadığı ortaya çıktı. 1793'te "Mademki kadına giyotine çıkma hakkı veriliyor, öyleyse kürsüye çıkma hakkı da verilmelidir" iddiasını savunması üzerine, fikirleri nedeniyle 3 Kasım 1793'te oybirliği ile giyotine çıkma hakkını kazandı!

Günümüzde daha çok kadın hakları konusundaki öncü görüşleri ile bilinir. Erkeklerin kadınlar üzerindeki tiranlığının tüm eşitsizlik biçimlerinin kaynağı olduğunu düşünüyordu. Eserleri kadın ve insan hakları açısından büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca Fransız Devrimi'nin ve dönemin kadına ve özgür düşünceye bakış açısını anlamak açısından da farklı bir önem arz eder.

Şöyle yazmıştır:“Adam, sen adil olabilir misin? Sana bu soruyu bir kadın soruyor. En azından bu hakkı ondan alamazsın. Söyle bana, benim cinsimi baskı altına alan, kendinden menkul iktidarı kim verdi sana? Gücün mü? Yeteneklerin mi? Yaratıcıyı hikmetinde tanı. Yakınlaşmayı ister görüldüğün doğanın ihtişamı içinde şöyle bir yürü ve eğer cesaret edebilirsen, senin baskıcı egemenliğine kaynak oluşturabilecek bir örnek bul. Hayvanlara git, elementleri araştır, bitkileri incele, evet, doğanın işleyişine bak ve eğer sana bunun için gerekli araçları gösterirsem, kanıtlarımı kabul et. Eğer yapabilirsen, doğanın düzeni içinde cinsleri ara, araştır ve karar ver. Onları her yerde, herhangi bir ayırım olmadan birlikte görebilirsin; onlar her yerde uyumlu bir topluluk olarak bu ölümsüz şaheseri yaratmak için çalışıyor.”

“Yalnızca erkek, istisnayı kendisine kural edindi. O, alışılmadık biçimde, kör, bilim cephesinden de destek alarak ve dejenere olmuş bir biçimde, aydınlanma ve aklın yüzyılında görülmedik bir bilgisizlik ve despotizmle, bütün entelektüel yeteneklere sahip bir cinsi boyunduruk altına almak istiyor. O, devrimin getirdiklerinden yararlandığını iddia ediyor; daha fazlasını söylememek için, eşitlik hakkını öne sürüyor.”

1789 Fransız Devrimi'nin "eşitlik, kardeşlik, özgürlük" ilkeleri, devrim sürecinde pek çok kadın ve erkeği sokaklardaki eylemlerde ve barikatlarda bir araya getirmişti. Bastille yürüyüşünden grevlere kadar her alanda cinsler, mutlaki rejime karşı güçlü bir pakt oluşturmuştu. Ancak bu evrensel olduğu iddia edilen ve "üçüncü sınıfın", yani burjuvazinin, eşitlik ve iktidarda ortaklık taleplerinin temelini oluşturan ilkelerin, yalnızca mülk sahibi, belli bir miktarda vergi veren erkekleri kapsadığı kısa bir zaman içinde anlaşıldı. Eşitliğin zengin y a da yoksul, kadın ya da erkek, herkes için geçerli olması için dünya üzerinde pek çok işçi eyleminin gerçekleşmesi ve kadınların tutuklanmayı, öldürülmeyi, sürgüne gönderilmeyi göze alarak mücadele etmesi gerekiyordu.

Fransız Devrimi sırasında erkeklerle yan yana mücadele eden kadınların devrim sonrasında toplantı yapmaları, dernek kurmaları yasaklanmış, var olan kadın kulüpleri de kapatılmıştı. Devrim öncesi eski düzende sahip oldukları haklar bile ellerinden alınmıştı. Bunun üzerine 1791’de Anayasa’nın kabulünden önce tüm kadınlara eşit oy hakkı isteyen Olympe de Gouges, Temel doğal haklar doktrinini kadınlara uyarlayarak Kadın Hakları Beyannamesini hazırladı.

Kadının ve Kadın Yurttaşın Haklar Bildirgesi Ulusal Meclis'in o an geçerli olan yasama döneminin sonunda ya da gelecek yasama döneminde kabul edilmek üzere sunulmuştur.

Başlangıç

“Biz, anneler, kız çocukları, kız kardeşler, ulusun temsilcileri,

Ulusal Meclis'e alınmayı talep ediyoruz. Toplumun sefaletinin ve siyasal iktidarların ahlaki bozulmuşluğunun başlıca nedenlerinin, kadınların haklarının tanınmaması, unutulması ya da göz ardı edilmesi olduğunu göz önüne alarak, kadınların doğal, devredilemez ve kutsal haklarını bir

bildirgeyle ilân etmeye karar verdik. Böylelikle istiyoruz ki, bu bildirge toplumun bütün üyelerinin gözü önünde dursun, herkese hak ve yükümlülüklerini hatırlatsın; kadınların ve aynı şekilde erkeklerin iktidarı kullanmaları siyasal kurumlar açısından karşılaştırılabilir ve buna daha çok saygı gösterilsin; kadın yurttaşların basit ve dokunulmaz esaslara dayanan şikâyetleri daima, Anayasanın ve iyi geleneklerin korunması ve herkesin esenliği için etkili olabilsin.

Güzelliği ile olduğu kadar anneliği üstlenme cesaretiyle birlikte düşünülen kadın cinsi olarak bugün, Tanrının da yardımıyla, kadının ve kadın yurttaşların haklarını bu bildirgeyle tanıyor ve ilan ediyoruz:

Madde 1- Kadın özgür doğar ve erkeklerle eşit haklara sahip olarak yaşar. Toplumsal farklılıklar yalnızca genel yarar nedeniyle kabul edilebilir.

Madde 2- Her siyasal topluluğun hedefi ve amacı, hem kadının hem de erkeğin doğal ve devredilemez haklarını korumaktır. Bu haklar: Özgürlük, güvenlik, mülkiyet ve özellikle baskıya karşı direnme hakkıdır.

Madde 3- Egemenlik ilkesi, kadın ve erkeklerin birliğinden başka bir şey olmayan ulustan kaynaklanır. Hiçbir organ ve kişi, bundan kaynaklanmayan bir gücü kullanamaz.

Madde 4- Özgürlük ve adalet, kişilere hakları olanı geri vermektir. Kadınlar doğal haklarını kullanırken, yalnızca erkeklerin karşısına çıkardıkları sürekli engellerle engellenmektedir. Bu kısıtlamalar doğa ve aklın yasalarıyla ortadan kaldırılmalıdır.

Madde 5- Doğanın ve aklın yasaları, topluma zarar verecek tüm edimleri bertaraf eder. Bu yasaların izin verdiği ve tanrısal yasaların yasaklamadığı hiçbir şey engellenemez ve hiç kimse bu yasaların açıkça emretmediği bir şeyi yapmaya zorlanamaz.”

Madde 6- Yasa, genel iradenin ifadesi olmalıdır. Bütün kadın ve erkek yurttaşlar bizzat ya da temsilcileri aracılığıyla yasaların yapımı sürecine katılmalıdır. Yasalar herkese eşit olarak uygulanmalıdır. Yasa önünde eşit olan bütün kadın ve erkek yurttaşlar, yetenek ve erdemlerinden başka bir ayrım gözetilmeksizin, kamu hayatındaki bütün makam, memuriyet ve mevkilere eşit olarak kabul edilmelidir.

Madde 7- Kadınlar ayrıcalıklı haklara sahip değildir; kadınlar, yasalarda belirtilen koşullarda itham edilir, gözaltına alınır ve tutuklanır. Kadınlar, erkeklerin tâbi olduğu ceza yasalarına tâbidir.

Madde 8- Yasa yalnızca açıkça zorunlu olan cezalar koyar ve hiç kimse suç oluşturan eylemden önce hukuka uygun olarak yürürlüğe konmuş ve kadınlara meşru biçimde uygulanan yasalar olmaksızın cezalandırılmaz.

Madde 9- Yasalara göre suçlu bulunmuş her kadına, yasanın öngördüğü yaptırımlar sonuna kadar uygulanmalıdır.

Madde 10- Hiç kimse, esaslı derecede farklı olsa bile, düşüncelerinden dolayı kovuşturulamaz. Kadın idam sehпасına çıkma hakkına sahiptir. Bu nedenle eylem ve ifadeleri yasalarla korunan kamu düzenini bozmamak koşuluyla, konuşma kürsüsüne de çıkma hakkına sahip olmalıdır.

Madde 11- Düşünce ve görüşlerin özgürce ifade edilmesi, kadınların en önemli haklarından biridir, çünkü bu özgürlük, babaların çocuklarıyla olan babalık bağlarını güvence altına almaktadır. Her kadın yurttaş, barbar bir önyargı tarafından gerçeği gizlemeye zorlanmadan özgürce şunu söyleyebilir: "Ben, senin bana verdiğin çocuğun annesiyim." Bu hak, bu özgürlüğün kötüye kullanılmasından dolayı yasalardan kaynaklanan sorumluluğu ortadan kaldırmaz.

Madde 12- Kadınların ve kadın yurttaşların haklarının güvence altına alınması, daha büyük bir yararı zorunlu kılar. Bu güvence, bu hakların tanındığı kişilerin ayrıcalığı olmamalı, herkesin yararına hizmet etmelidir.

Madde 13- Güvenlik güçlerinin giderleri ve idari harcamalar için erkeklerden ve kadınlardan eşit ölçüde katkı talep edilir. Kadınlar bu yükümlülük ve ödevleri yerine getirdiklerinden dolayı, mevki ve işlerin, alt ya da üst derece memurlukların ve diğer mesleklerin paylaşılmasına da katılmalıdır.

Madde 14- Kadın ve erkek yurttaşlar, bizzat ya da temsilcileri aracılığıyla, vergilerin zorunlu olup olmadığına karar verme hakkına sahiptir. Kadın yurttaşlar, varlıklarından, erkeklerle eşit oranda vergi verme ilkesini ancak, kamu yönetimine ve vergilerin toplanması, bunların kullanılması ve süresinin belirlenmesi sürecine katılabildikleri takdirde kabul ederler.

Madde 15- Kamu harcamalarına erkeklerle eşit olarak katkıda bulunan kadınlar, her kamu makamından mali işlerle ilgili olarak bilgi alma hakkına sahiptir.

Madde 16- Hakların güvence altına alınmadığı ve güçler ayrılığının benimsenmediği bir toplumun anayasası yoktur. Eğer ulusu oluşturan bireylerin çoğunluğu yapımına katılmamışsa, o anayasa yoktur ve geçersizdir.

Madde 17- Ortak olarak ya da tek tek, mülkiyet her iki cinsin de hakkıdır. Herkes dokunulmaz ve kutsal olan bu hakka sahiptir. Yasalarca belirlenmiş kamusal bir zorunluluk bunu açıkça gerektirmedikçe, ayrıca adil ve önceden belirlenmiş bir tazminat ödenmedikçe, kimse ulusun asli miras payından yoksun bırakılamaz.

Kadınların erkeklere karşı yürüttükleri eşitlik mücadelesinin günümüzde de henüz sona ermediği düşünüldüğünde, bundan iki yüzyıl önce kadınların dile getirdikleri taleplerin ne kadarının gerçekleştirilebildiği sorusu daha da önem kazanmaktadır. Olympe de Gouges'un önemi de evrensel olduğu iddia edilen hakların belli bir cinsle sınırlanmış olduğunu gözler önüne sermesi ve bu

sınırlamanın haklı sebepleri olup olmadığını sorgulayıp mevcut durumu olduğu gibi kabul etmemesindedir.

KAYNAK:

Kadının Ve Kadın Yurttaşın Haklar Bildirgesi

<https://dergipark.org.tr>

(Çeviren: Arş. Gör. Ece GÖZTEPE)

"Diren Çakmak 1789-1799 Fransız Devriminde Kadın Eksik Yurttaş, Cafrande.org
12.03.2015 "

Olympe de Gouges: Cinsiyetsiz Aklın Öncüsü, Birgün gazetesi Pazar Eki, 2 Kasım 2014",

"Fulya Alikoç, Bir Kadın Bir Devrim, Evrensel gazetesi, 8 Kasım 2013. 2 Nisan 2015 tarihinde Wikipedia.org tarafından kaynağından arşivlendi.

23 Nisan 2024

SANATIN KADIN SESLERİ NİSAN

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhaba değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları, sanata ve kadına dair içinizi ısıtacak haberlerle sizlerleyiz.

Önce başlıklar:

Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nin 27'ncisi Ankara'da düzenlenecek

Gazeteci Şehriban Kıracı'tan 'Metale Hayat Veren Kadınlar' kitabı

Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nin 27'ncisi Ankara'da düzenlenecek

Sinema tutkunları, uzun bir geçmişe sahip olan ve kadın sinemacıların emeğini görünür kılmayı amaçlayan "Uçan Festivalinin 27'nci yılında buluşmaya hazırlanıyor. Festival, 9-16 Mayıs tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilecek.

Uçan Süpürge Vakfı tarafından yapılan açıklamaya göre, festival kapsamında düzenlenecek etkinlikler arasında "Onur", "Bilge Olgaç Başarı" ve "Genç Cadı" ödüllерinin sahiplerini bulacağı törenler de yer alacak.

Bu yılki tema "**Daha Fazlası, Daha Azı Değil: Sen Uçuşu Hatırla**" olarak belirlenen festivalde, kadın sinemacıların eserleri ön plana çıkarılacak. Filmler, başkentin en eski sinemalarından olan ve geçtiğimiz yıl yeniden açılan **Kavaklıdere Sinemasında**, artık yeni adıyla

Kült Kavaklıdere’de gösterilecek. Festivalin film seçkisi ve programı ise yakın bir zamanda açıklanacak.

Festival kapsamında düzenlenen ödül törenlerinde, kadın sinemacılara destek olmak ve onların çalışmalarını ödüllendirmek amaçlanıyor. Bu yılın Onur Ödülü, oyuncu **Hatice Aslan'a**, Bilge Olgaç Başarı Ödülleri ise oyuncu **Tülin Özen**, yönetmen **Ayşe Polat** ve yapımcı **Nida Karabol'a** takdim edilecek. Genç Cadı Ödülü ise oyuncu **Deniz İlhan'a** verilecek.

Ödül törenleri, **9 Mayıs** akşamı düzenlenecek olan festivalin açılış töreninde gerçekleştirilecek.

Gazeteci Şehriban Kırac’tan 'Metale Hayat Veren Kadınlar' kitabı

Demiri eritmiş, otomobil yapmış, buzdolabına kapı takmış, koca kamyonu motor üretmiş, tonlarca yükü taşımış kadınlar.

Kendine biçilen kalıpların dışına çıkan, mahalle baskısına uymayan, “gecenin bir vaktinde mesaiye gidilir mi?”, “kadın başına onca erkeğin arasında çalışılır mı?” “Burada ne işin var, git evde otur, markette çalış.” zihniyetine karşı duran “biz buradayız, emeğimizle varız, erkek yaparsa, kadın da yapar” diye ses yükseltenlerin hikayesi.

Gazeteci Şehriban Kırac, Türkiye’nin dev fabrikalarında çalışan 40 kadının kâh ağlatan, kâh güldüren, kah isyan ettiren hikayesini “Metale Hayat Veren Kadınlar” kitabında bir araya getirdi. Türk Metal Sendikası’nın örgütlü olduğu Ford Otosan, Otokar, Oyak Renault, Beko, Arçelik, Bosch, MAN, BMC, Vestel, Tofaş gibi dev fabrikalarda çalışan 40 kadının hikâyesini anlatan kitap, Türk Metal Sendikası tarafından basıldı. Kitap 8 Mart’ta Kadın İşçiler 29. Büyük Kurultayında dağıtımına çıktı. Kaleme alınan 40 kadının hikâyesi öyle hafife alınacak hikâyeler değil. Ağır sanayiye gelene kadar hepsi çok ağır hayat deneyimlerinden geçmiş. Kimi öksüz kalmış, kimi sürgün olmuş, kimi çocuk yaşta iş hayatına atılmış. Kimi borç ödemek, kimi çocuklarını okutmak için... Metale Hayat Veren Kadınlar kitabı, çocuğuna daha iyi bir gelecek yaratmak için canla başla çalışan annelerin, avuç açıp kocadan harçlık dilenmek istemeyen, evde de işte de cinsiyet eşitliği isteyen kadınların hikayelerine ışık tutuyor. Metale Hayat Veren Kadınlar kitabı, sesi çıkmayan, bir erkeğe bile selam veremeyen, hakkını yiyen patrona karşı ses yükseltmemeyen, fazla mesai parasını işten kovulurum korkusuyla isteyemeyen ama sendikada örgütlenince kocaman bir güç haline gelince, hakkını arayan, mitinglere gidip ön saflarda slogan atan, gözaltına alınsa dahi örgütlenme azminden vazgeçmeyen, patrona kafa tutan kadınların hikâyesini anlatıyor. Gazeteci Şehriban Kırac, kitabın hazırlık aşamasıyla ilgili şu değerlendirmeyi yaptı:

“Aylarca süren bir çalışmanın ürünü Metale Hayat Veren Kadınlar kitabı. Kitapta hikâyesi anlatılan 40 kadının çoğu vardiyalı çalışıyor. Çoğuyla gecenin bir yarısı oturup söyleşi yaptık. Kimiyle hastanede çocuğunun başında beklerken, kimiyle yemek molasındayken konuştuk. Bu

kitapta hayatları hikayeleştirilene kadar 40 kadın ciddi bir sömürüyle karşı karşıya kalmış. Metal sektöründe çalışınca, başarıyı yakalayınca ve Türk Metal Sendikası'nda örgütlenince ilk kez bulunduğu şehirden dışarı çıkan kadınlar var, ilk kez uçağa binen, ilk kez bir otelde tatil yapan kadınlar, ilk kez dışarıda kendi parasıyla yemek yiyen kadınlar, ilk kez evinden, eşinden, çocuğundan ayrı tek başına şehir dışına çıkan... Bu kitapta en çok da zor zanaat olan metal iş kolunda mücadelenin, karşı durmanın, başarmanın, güçlü kadın olmanın hikâyesi var.

Gelecek sayımızda yepyeni sanat haberleriyle buluşmak umuduyla sevgiyle kalın.

23 Nisan 2024

DENEYİMLEDİKLERİM

BÜYÜK BALIKLARIN PULLARINI NASIL TEMİZLİYORSUNUZ?

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Merhaba sevgili izleyicilerimiz;

Her zaman büyük balık alırken temizlettirmeyi unutmamaya özen gösterirdim. Oysa bu kez balığı marketten aldığım için böyle bir şansım yoktu. Eve geldiğimde doğaldır ki iş başa düşmüştü. Balığın pullarını her zaman yaptığım gibi bıçakla kazımayı denedim ama hemen ardından kafamda bir fikir oluştu. Bu pulları rendenin ince kısmıyla temizleyebilir miydim acaba? Sonrasında da karşı rafta duran küçük sarımsak rendesini alarak balığı temizlemeye koyuldum. Oluyordu. Hem de bıçakla yapabildiğimden daha kolay ve çabuktu. Kendi kendime, “bunu sevgili arkadaşlarımla da paylaşmalıyım,” dedim. Gerçekten bu durum, benim için yeni bir icat gibiydi ve bazı arkadaşlarımla da bu konuda zorlanacağını var sayarak paylaşmak istedim.

Uygulayacaklara kolay gelsin.

Daha önceki köşelerimizden birinde, bulaşık makinası tabletinin klozet deliğindeki sararmışlığı yok ettiğinden söz etmişim. Şimdi de klozetin tamamını temizlemek için birtakım ilavelerde bulunmak istiyorum. Bir buçuk su bardağı sıcak suya bir ya da iki bulaşık makinası tableti, nohut büyüklüğünde iki limontuzunu ekleyerek eritin ve klozete uygulayın. Sıvının çabuk akmaması için pamuk veya tuvalet kâğıdından yararlanabilirsiniz. Pamuk ve kâğıtları klozetin iç kısmına sıkıştırıp hazırlamış olduğunuz deterjanla bolca ıslatırsanız, temizlik daha etkili olacaktır. Sonra da tuvaleti tıkamaması için pamuk ve tuvalet kâğıdını çöp kutusuna atmayı unutmayın. Bu işlemi uyguladıktan on dakika sonra eski bir süngerle silip durulayabilirsiniz. Bu arada, doğaldır ki mutlaka eldiven kullanıyor olmanız gerekmektedir.

Yine başka paylaşımlarda görüşelim.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

TUŞLARDAKİ İZLER

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Bir sağa, bir sola sıçrayıp duruyordu. Bir şeyleri görmeye, anlamaya çalışıyordu ama bir türlü beceremiyordu işte. Bir gözüyle gördüğünü, diğeriyle göremediğinden, başını bir o yana bir bu yana çevirip duruyor, görüntüleri tamamlamaya uğraşıyordu.

Kadın, delikanlının minik kahkahasıyla yazmakta olduğu yazıyı bırakarak: “Ne oluyorsun oğlum, neden kendi kendine gülüyorsun;” dedi o da hafifçe gülerek.

“Ah anne, olanların farkına varmış olsaydın, eminim sen benden de fazla gülerdin.” dedi ve muhabbet kuşunun annesi yazı yazarken bir yandan monitörü incelediğini diğeri yandan da klavyenin üzerinde düştüğü gülünç hali anlatmaya çalıştı. Oysa kadın yazmaya öylesine kendini kaptırmıştı ki gerçekten de olanlardan habersizdi. Bu kez ikisi de kahkahalarını mutfağın o sıcak havasına salıvermişlerdi.

Onu eve getirdiklerinde daha uçmayı bile beceremiyordu. Oysa şimdi evin her yerinde türlü şaklabanlıklar yaparak yükseliyor, alçalıyor, konuyor ve sonra da yuvasına uçuyordu. En sevdiği oyuncakları, Cırcır daha çok küçükken kadının kafesine bırakmış olduğu iki fındık tanesiydi. Ortalık sessizleşince, o da kafesine girer, bir futbolcu edasıyla fındıkların peşine düşer, ışıklar sönünceye dek de bu oyun sürüp giderdi. Kadınsa klavyesinin başına geçer, bu tıkırtıların eşliğinde o da kendi âlemine daldı.

Mayıs’ın ikinci pazarıydı onları terk ettiğinde. Aynı zamanda anneler günüydü o gün. Ancak anneler günüyle onun gidişinin bir ilgisi yoktu kuşkusuz. Olamazdı çünkü kadın ona annelik etmişti; Bir evlat da tam da anneler günü bırakıp gitmezdi.

Her nasıl olmuşsa olmuş, mutfak penceresinin tülü açık kalmış, minik Cırcır da oradan dışarıya fırlamıştı. Kadın ardından pencereye çıkmış, defalarca adını seslenmiş fakat bu çağrılar, yakarılar hiçbir sonuç vermemişti. O gün aynı zamanda Cumhuriyet mitingi de vardı. Acaba o da mitinge mi gitmişti? Besbelli öyle olmuştu. Çünkü miting alanından gelen sesler ta eve dek işitiliyor, bu davetkâr tören insanda gitme isteği uyandırıyor. Anlaşılan bu istek küçük Cırcır’da da uyanmış

olmalıydı ki “dönerim” umuduyla çıkıp gitmiş, bir daha da geri gelememişti. Yolunu kaybetmiş olmalıydı büyük olasılıkla.

İleriki günlerde, ev halkı bunu, gülmece konusu yapmış ve aralarında gülüşmüşlerdi.

Kadın, sırtı dönük, tezgâhta bir şeylerle meşgul olurken, birden o kanat çırpınığını işitmişti. Evet, onun kanat sesiydi ve bu ona dair son işitilen ses olmuştu.

Diğerleri gibi o da gitmişti işte. Nereye gittiğini bilmeden, neden gittiğini. Acaba bilmiyor muydu gerçekten; yoksa fırsat mı kolluyordu onca zaman.

Artık bütün cadde ve sokaklardaki ses onun sesi gibiydi. Kadına öyle geliyordu çünkü. Ne zaman dışarı çıksa, onun tarafından takip edildiği sanısına kapılıyor ve bir kuş sesi duysa, Cırcır’ın öttüğünü düşünüyor ve içinden, “bu ses beni eve kadar izlese, sonra da benimle birlikte içeri girse!” diye geçiriyordu aklından.

Fakat Cırcır ne kadının peşine düştü ne de bir daha eve döndü...

Tuşlardaki ayak izleri ise zamanla silinip gitti.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

ÖLÜMSÜZ OLMAK

YAZAN: Eylem YURTSEVER

eylemyurtsever@gmail.com

Yavru bir filin hortumunda olmak istiyorum.

Nasıldır fışkırtmak suyu havayla eşime?

Bir horozun ses tellerinde, titreşmek havayla

Bilmemek,

Nasıldır rahatsız etmek.

İstiyorum ki bir oksijen molekülünün bir atomu olayım.

Ve kurtarayım suyun dibindeki bir köpek yavrusunu.

Sevinsin istiyorum ciğerleri orada oluşuma.

Bir de onu kurtaran elin tırnağında olmak istiyorum.

Eldeyken bir daha mutlu olmak,

Kurtarışıma.

Güzel kokan ağaç ölülerine yazılsın istiyorum fikirlerim.

O mürekkebin atomlarında var olmak.

Ve tanımak kendimi,

Hatırlamak.

UMUT ŞARKILARI

RENGÂRENK

<https://www.youtube.com/watch?v=uQTPZ56LrOw>

SÖZ-MÜZİK: Mahmut SÖZER

SESLENDİREN: RENKLİ NOTALAR ÇOCUKLARI

Önümde kocaman bir dünya var

Zaman ellerimde

Hayallerim var benim!

İçimde bitmeyen bir merak var

Zaman geçtiğinde

Ne olacağım büyüdüğümde?

Rengârenk düşlerim var benim, rengârenk

Her gece, boyarım dünyayı

Rengârenk gülüşlerle, olur rengârenk

Yeniden kurarım dünyayı